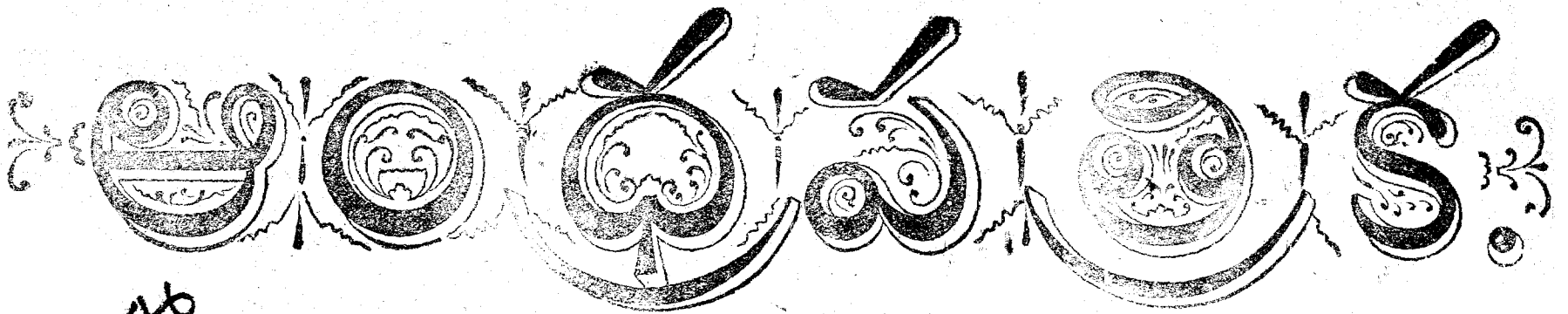

Register No. M. 1118

Post Box No. 212

Telephone No. 544

విడి పత్రిక 13-0-1-6

3/0746

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 10

సంపుటము 100

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ నవంబరు నెల 19-వ తేది సోమవారము
తదితో ద్వాదిశాబుధింపవచ్చును, కార్తీకమాస శుద్ధ ఏకాదశి 100.

No. 192

సంచిక 192

అమృతాంజనము అన్ని

నొవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండదు

మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధినిజదెలియన్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధామృతము, అమృతాంజనము అమృతశబ్ద హాదినిగల మాయమందుగాదు
వకలుమందులవలన రూపముగలుగను. పంచభాషనీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనము జగత్ప్రఖ్యాతివలన జేమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

The picture of "SITA MAHADEVI in the pleasure garden of RAVANASURA"

Painted by Mr. Mullar the famous German artist is printed in colours in this Calendar.

1924 అమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

సుప్రసిద్ధులగు జర్తనీచిత్రకారులయిన ముల్లరుగారిచే వ్రాయబడిన

"రావణాసురుని యుద్ధానవనమందలి సీతామహాదేవి"

పటము రంగులతో ముద్రింపబడియున్నది.

క్యాలండరు 1-కి వెల 0-4-0.

పి. పి. నహా 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి మదరాసు లేక, బొంబాయి.

బెజవాడ స్పిన్నింగు అండ్ వీవింగు మిల్సు లిమిటెడు, బెజవాడ
కట్టడములు తయారగుచున్నవి
మెషినరీ సామాను యావత్తు మిల్లు ప్రదేశమునకు సిద్ధముగ నున్నవి.
గూడూరు లక్ష్మణరావు, బి. ఏ. మేనేజింగు ఏజెంటు అందు డైరెక్టరు, బెజవాడ.

కేరళ నబ్బులను కొనుడు

ఏల?

"మూడు కేరళములు గలవు"

1. ఈనబ్బులలో సువాసన సున్నితముగాను, రమ్యముగాను చేర్చబడినది.
2. ఏలననగా అవి అన్నియు మిక్కిలి శుభ్రమైనవి, కల్తీలేనివి.
3. ఏలననగా అవి శుద్ధస్వదేశీవి చందనము, రోజా, లెవండరు, క్రావిండునర్, కోల్తారు మున్నగు పలురకముల సువాసనలుచేర్చి చేయబడినవి.

సరసముగా విక్రయింపబడు ఇదేమాదిరి నబ్బులను కొనకుడు.

ధరలకు, ఇతరవివరములకు:—

Apply to:—The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

వెల్లింగుటన్ సినిమా

17-11-23 శనివారము నుండి 23-11-23 తేది శుక్రవారము వరకు
సాయంత్రము 7.15 గంటలకు రాత్రి 9-30
గంటలకు ప్రదర్శింపబడును.

శనివారము, ఆదివారములందు మాటిని పగలు 8.15 గంటలకు
ప్రదర్శించుటకు అర్హమును కలగజేయుదును.

వెరిల్సు ఆఫ్ డియూకీన్, విల్లియం
డెస్టాండు అను సుప్రసిద్ధనటులకు గృహము.

ఆలాస్కాలో జరిగిన ఒక గొప్పతైర్య సాహసకృత్యము మిక్కిలి
నూతనమైనది మార్పుగలది. రెండవవారము 4, 5, 6, 7 కథలు కథా
గణము. గ్రామాంట్ గ్రాఫిక్ నోడములు కూడచూపబడును.

నత్య పత్య పాఖ్యానము

ప్రతి 1-కి ధర రూ. 1-0-0. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఇయ్యది సర్వపురమాహాత్యైకభను ఆధార
ముగాగొని వ్రాయబడిన కొత్త కావ్యము.

అంకితక కావ్యములు, 7, తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు

సామ్రాజ్య సభ- భారతీయుల హక్కులు

డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రయత్నములు

అజపతిరాయగారి అభిప్రాయములు

బొంబాయి క్రాంతికు ప్రతికా ప్రతినిధి సందర్శించగ
లాల అజపతిరాయ గారి కింది అభిప్రాయములు తెలిపిరి.

ప్ర:—సామ్రాజ్య సభయందు సత్యనారాయణ ప్రయత్నముల
ఫలమును లాభము కలిగినదని మీరు తలచుచున్నారా?

జ:—లాభము కూర్చున్నది. పరిస్థితులు పూర్వముకన్న
ఇప్పుడు అధికముగ చిక్కపడియున్నవి.

ప్ర:—డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రయత్నముల తీర్మానము
మీకు అభిప్రాయమేమి?

జ:—సామ్రాజ్య సభను వదిలి రావలయునని సత్యనారాయణ
మిత్రులు వారిని కోరుచుండిరి. ఏదో ఆర్థికముగా చేసి ఆసభముగి
యునవలసి ఆసభయందు దుండవలయునని సత్యనారాయణ ప్రయత్నములచే
ఈ ప్రయత్నమునందు వారు సంపూర్ణముగ విజయము గాంచిరి.
సత్యనారాయణ సభను వదిలి పోయిందేమో అను భయము వలన
ఇండియామంత్రి ఇతర మంత్రులు దీర్ఘముగ గంభీరపన్థాన
ముల నొసంగిరి. భారతదేశమునందు తీవ్రముగ వ్యాపించు చున్న
ప్రతికూల ప్రజాభిప్రాయమును కొంతవరకు శాంతింప జేయు
టకై మంత్రులు ఈ ఎత్తువేసిరి. పీలు ప్రభువు గారి ఉపన్యాస
మువలన భారతీయప్రజాభిప్రాయము బలమున వారు గుర్రెత్తి
నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. భారత వాగవికత విజ్ఞానమును గూడ
వారు గుర్రెత్తి మాట్లాడిరి. కాశ్మీరీ గారిపర్యటనము వలన కొన్ని
చట్టములు కలిగినవని కేనడా మంత్రి, జనరలు స్పష్టముగా
తెలిపిరి.

కాశ్మీరీ గారి పర్యటనముకు వ్యయమైన పాపములయు
తుర్పిరియొక మైనట్లు స్పష్టమగుచున్నది. సత్యనారాయణ ప్రయత్న
ములవలన ఈ విషయము తేలినందులకు కొంతవరకు సంతసింప
వచ్చును.

ప్ర:—1921 సంవత్సరపు తీర్మానము వలన లాభ
మేమి?

జ:—ఈ తీర్మానము వలన ఎట్టి లాభముండదు. కేనడా
మంత్రి చెప్పినట్లు కలిగినట్టి ఉపసంఘము లేర్పరచబడును. మృ
కొంత విచారణ జరుగును. నిజముగ ఈ తీర్మానము సమస్య పరి
ష్కారమును కేనడాకు ప్రోత్సహించుచున్నది.

ప్ర:—బ్రిటిషు మంత్రుల ప్రకటనముల ననుసరించి క్రా
నుకాలనీలయందైనను మార్పులు కలుగదా?

జ:—నా కీ విషయమై ఎట్టి నమ్మకము లేదు. మంత్రులు
ఆర్థికముగ మాట్లాడుదురే గాని సమయముపచ్చినప్పుడు కేన్యా
విషయమున ఎట్లు ప్రవర్తించెదరో అట్లే ప్రవర్తించెదరు.

ప్ర:—కేన్యా నిర్ణయము మరల పరిశీలించబడునని చెప్ప
బడెను కదా?

జ:—తీర్మానముబడిన పిమ్మట విచారణ జరిగిన విధ
మున ఈ పరిశీలనము కూడ నిష్ఫలమౌజనముగ నుండును. కేన్యా
నిర్ణయమును మార్పుటకు మీలులేదని స్పష్టముగ ప్రకటించ బడిన
పిమ్మట పరిశీలనము వలన ఎట్టి లాభము కలుగదు.

ప్ర:—కాని ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి కలలోనియెల్లు
కార్యాలయము వారికి ప్రత్యక్షముగ రాయబారములు జరుపుట
కు అవకాశము కలుగుట లాభకరము కదా?

జ:—ఇట్లు ప్రత్యక్షముగ రాయబారములు జరుగుటకు
అవకాశము కలిగినను ఇట్టి విషయములందు ఇండియా మంత్రి సల
హాప్రయత్నమున కాలనీలమంత్రి పని చేయదని నాకు స్పష్టముగ
తెలియును. కావున దీనివల్ల ఎట్టి లాభము కలుగదు. బ్రిటిషు
ప్రభుత్వమునకు లోబడిన కాఖను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు
న్నంత కాలము మన గతి ఇంతే!

ప్ర:—డాక్టరు సత్యనారాయణ సభను వదిలి రావలయునని
కోరినవారు సత్యనారాయణ ప్రయత్నముల వలన కలిగిన ఫలితములకు
సంతసింపెదరా?

జ:—కేనడు ఆడంబరములను చూచి సంతసింపవారి
విషయమై చెప్పబాలను. డాక్టరు సత్యనారాయణ వాగ్దోరణి పదగుం
భనము ప్రశంసనీయము. ఇందులకు మాత్రమే వీరిని అభినందింప
వలెను. విద్వాండు ప్రతినిధిని సత్యనారాయణ ఖండించుట అనివేకము.
భారతదేశము స్వరాజ్యము పొందుట అవసరమనియు, భారతీ
యులు స్వరాజ్యము పొందుటకై దోమియనులయందు వారిహా
క్కులు ఆధారపడియుండునని విద్వాండు ప్రతినిధి చెప్పిన వాక్య
ములయందలి సత్యము కెల్లరు అంగీకరింపవలెను. భారతీయులు
స్వపరిపాలనాధికారము ఎంత త్వరలో పొందెదరో అంతత్వర
లో ఈ విషయమునందు అంత మొంద గలవని ఫిట్ డెర్బల్లు
(విద్వాండు ప్రతినిధి) గారు చెప్పిన మాటలవలన వారి సమర్థక
ము సానుభూతి మారదృష్టి విశదమగుచున్నది.

ప్ర:—ఇతర మంత్రుల ఉపన్యాసముల విషయమై
మీ అభిప్రాయమేమి?

జ:—ఫిట్ డెర్బల్లు గారి వెనుక స్పష్టముగా ఉపన్యాసము
కవటము లేనిదిగ నున్నది. మనస్సునందున్న భావములను ఎట్టి
మొగమోటుమలేని స్పష్టముగా ప్రకటించిరి. ఇతర ఉపన్యాస

ములు రాజకీయ ప్రావీణ్యమును ప్రకటించుచున్నది. భారతీ
యుల ఉద్యోగమును శాంతింప జేయుటకు ను
భారతదేశము పట్ల బౌద్ధాభ్యుదయతో కూడిన విధానమును
బ్రీటును అవలంబించుచున్న దని ప్రపంచమును మోసపుచ్చుటకు
ను ఇతరమంత్రులు గంభీరపన్థానముల నొసంగిరి.

ప్ర:—సామ్రాజ్య సభ చర్చవలన భారతదేశమునందు
పరిస్థితులు ఎట్లు మారును?

జ:—ఈ చర్చవలన మితవాదుల ఉద్యోగము కొంతవరకు
తగ్గును. బ్రిటిషువారి భర్తవర్తనముపట్ల గల నమ్మకము ఇప్పుడు
సంపూర్ణముగ క్షీణించి పోవుచున్నది. ఈ గంభీరపన్థానముల
వలన మరల ఈ నమ్మకము వృద్ధి చెందు నేమోయని భయపడవల
సియున్నది. భారతీయు లిట్లు పారబడ కూడదని హెచ్చరించు
చున్నాను. స్వరాజ్యము పొందుటకై దృఢప్రయత్నముల గా
వింప వలసిన సమయము వచ్చినది. దౌర్జన్యరహితమగు సాధన
ముల నన్నిటికి ఉపయోగించవలెను. ఈ మూడు సంవత్సరముల
యందును మితవాదులు తమకుగలిగిన అవకాశములను దుర్వినియో
గ మొనర్చిరి. మరి మూడు సంవత్సరములకూడ అనుకూలావకా
శములను దుర్వినియోగ మొనర్చుటకు ప్రజలు మితవాదులకు
అవకాశ మియ్యరాని కేనడు నమ్ముచున్నాను.

(బొంబాయి క్రాంతికు)

మా ఆజీర్ణ నివారిణి

పుల్లితేపురు, అజీర్ణము మొదలగు నవి
కొద్దికాలమునందుండియు, లేక బహుకాలమునందుండియు
పుష్పకృటికైన, బాధతో కూడిన నున్నప్పటికిని
తప్పక తుడుచును. మంచితో శక్తిని, అకలిని కలిగి
చును. పీతము, మలబద్ధకము మున్నగువాటిని
రూపుమాపును. బేషధమును నేమిచుటకు మిక్కిలి
రుచిగా నుండును. ఆజీర్ణ వ్యాధిగలవాడు ప్రతి
యొక్కరు దీనిని వాడుట ముంచిదని అనేక వైద్యులు
సలహా నిచ్చియున్నారు. బుడ్డి 1-కి ధర రు. 3/-
కావలసినవాడు ఈవిధమున అత్తరులు పంపవలెను.

శ్రీ కృష్ణ బ్రదర్స్,
3361 తలపాలెమె నెం. 166.
323, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు

రత్నపురుష లేహ్యం

సుఖవ్యాధులవలన, ఇతర కారణములవలన, కలిగిన శుష్క
వృక్షము సోమతి బలముగలుగజేయును ఈమాత్రా మహిమ
కలిగియున్నాడెదరు. విశేషించి క్రాంతి పవనము లేదు. శే 1-కి
రు 2-4-0 లు. సెలలేహ్యమా- అన్ని సెలలేహ్యములను అమ్మక
మాగా కుదురును. బుడ్డి 1-కి 1-8-0. కలహిరాకుచిత్ర

పట్టాభిరామ వైద్యశాల
418 రాయవరం, గోదావరి జిల్లా

దేహము
అందువిషయమున అపరిమిత మగు
జాగ్రత శ్రేయోస్కరము. అట్లు ఆరోగ్యము
పరిమానంద మని ఎల్లరున్నా చెప్పుచున్నా
రు కదా, ఇందుకుగాను
ఆలంకరితగ్రహమాత్రలకు ఉపయోగించవలెను
క్రయం 32 కి 1 రూపాయ మాత్రమే
మాత్రము చిన్నవి గాని అద్భుతగుణములు
వాటిల్లును.
సర్వజనానందము:
ఆలంకరితగ్రహ బేషధానము
26 బాజ్య, ఉదరాను.

అని వాడుకండి.
దంత మూరము — పండ్లపోటు తీపులకు
నుంచిపొడుము చక్కని డబ్బీ 1-కి అణాలు 0-2-0
అన్యతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

బిడ్డల తల్లుల కందరికిని

తెలియవలెను

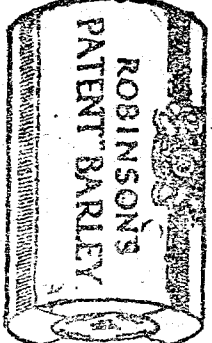
రానిప్పున్న పేటెంటు బార్లీని, అవుపాలతో గాని, లేక బట్టెపాలతో
గాని, లేక కన్ డెన్నును పాలతో గాని చేర్చి కాచిన గంజ తల్లిపా లెంత సుల
భముగా జీర్ణమగునో అంత సులభముగా జీర్ణమగును.

ఎట్టి జ్వరము వచ్చియున్నను దేహమునకు చలువను కలుగజేసి, మంచిపుష్టి నిచ్చును
మీ వైద్యుని అడిగిన వారే సలహా నిచ్చెదరు.

Robinson's
PATENT BARLEY

Manufactured by
Keen, Robinson & Co., Ltd., London.
(Incorporated With) ENGLAND

No 3 J. & J. Colman Ltd., Norwich & London.

ఒడమారు నాయరు మాననవ్వపుదావా

నైనిక శాస్త్రనస్తరణ

నర్ ఉమరు హయతుఖానుగారి సాక్ష్యము

హైదరాబాద్ లో మాదా శేకుల చేయబడి యుండును. నేనొక పనిచేయుటకు మనుష్యులను నమూనా వదులవన దరిమిలాను ఆశేనులను రద్దుచేయి యుండును. శేకులచేయబడి నను కాలమునుబట్టి మాత్రము మనుష్యులు బుద్ధిపూర్వకముగా మాత్రము నేనొక చేర లేదని చెప్పవచ్చును. మేజిస్ట్రేటు గూడ ఆ విషయమున నవాయము చేసియుండవచ్చును. కాబట్టి అట్లు జరిగిపోలేదో నేను చెప్పలేను. ఖాల్ లుల్లా, వరదాల్ లుల్లా మున్నగు మూడుకాలమున స్థానులలో తప్పు ప్రజలు పోలీసులైన ను మే జిస్ట్రేట్లైన ను ఆ గ్రామము మావలెను. కొన్ని మండలములలో మాత్రము నైనికులను చేర్చి టకు నిర్బంధ మవసరమే. అని సాక్షి చెప్పగా 6-18 తేదీ వోర్డు మీటింగు రిపోర్టు గ్రంథమును చూపిరి. నేను దానిని చదువలేదు. కాని నిర్బంధమును గూర్చి ఆలోచించుట కొక ఉపసంఘము నేర్పబడిరి. ఆ యువసంఘమున నేను గూడ సోక నభ్యుదయ. నేను ఆయొక్క భాగమును చదువలేదు. దివ్యాట్టి కిమియన ఆర్థిపాతమును గూర్చి ఆలోచించలేదు. భారతదేశమునందలిను గూడ నిర్బంధము నేర్పబడవలసియెడల తక్కువ కొన్ని మంజూరుల మాత్రము నిర్బంధము చేర్చుటకు సవరణము లేదని నాయర్థి పాతము నిర్బంధమునకు లవంతమునకు తేడా యున్నది. మియన్ వారి జిల్లాలో బలవంత మను వద్దలిని ఆకలించివలె నని నే నభ్యుదయ కలహా నిర్మితిలో లేదో యున్నదని భావించుచున్నాను. రెండు జిల్లయి పోయినది.

నిర్బంధము నేర్పరచిన అల్లరులు చాల హెచ్చిపోవు నని నేనెప్పుడు కంగీరంపలేదు. నైనిక సంబంధమున అది అవసరమే గాని కావలెనుగా అదిమరిది ఎలవనగా ప్రజలు దాని కంగీరంపలేదు. కొన్ని కొన్ని పోట్ల ప్రజలు బుద్ధిపూర్వకముగా చేర లేదు గాని రావలెనెడిలో మాత్రము బలవంత మేమియునులేదు. మూల్గాన్ లాహోరుజిల్లాలలో 1918 జూన్ నెలఖరకు నేనొక చేసిన వారిలో చాలమంది పారిపోయిరి. కొన్ని కొన్ని పోట్లనుబట్టి చేర్చుట మాత్రము చాలబాధించి. నేలలోనికి చేర్చిన లావులలో నిర్బంధములను చేరవారు కొన్ని మందిమంది గూడ నుండవచ్చును.

ఇతరులు చేర్చిన వారికంటే నా గ్రామములలో నేను చాల హెచ్చిమందిని చేర్చితిని. అంతలకుగాను కాలా గ్రామములను నచ్చు కివిన్యూ ఆదాయమును నాకు బహుమానముగా నిచ్చివేసిరి. వారయియు నేనొక చేరనక్కరలేదను నడుపాము నేమియునులేదు. ఆ విధముగా తిప్పించు కొనుటకు హెచ్చుకుంది వారయియు గా చేరలేదు వారికి క్రమము కిచ్చుటకు నాయుద్ధ భూములు మిగిలి యుండలేదు. హైదరాబాద్ లో చేరని సిక్కులందరకు నా రయితులే చేరవలెననిట్లును క్రింది లావులేను చేసబడినది నేను వింటిని ఆ నేను సందర్భమున చాల మంది లం లను దారులను పనిలో నుండి తొలగించిన సంగతి నాకు తెలియదు. నేనొక చేర్చువద్దతి సరిగా నుండ లేదని మంజూరు చేరవలెనని ప్రకటించి చేరవారు నాకు తెలియదు. వారు ప్రకటించియుండవచ్చును గాని నేను చూడలేదు. నేనొక చేర్చు వారు గ్రామములలో ప్రజలను చాల బాధించుచున్నారని 25, 30 గ్రామముల వారు మంజూరుచేయవలెనని మంజూరు ను పంపిన సంగతి నాకు తెలియదు. నేనొక చేర్చుటలో చాల దురంతములు జరిగినట్లును నిజమే. మీరు కాలముగా రానివో మిశ్రేణులకు చేడియ కిగించి తినుకొనిపోయెదమని వారిని బెర కించిరి నేను వినియున్నాను. తుపక్షములు మంచిగావు. కాని యీసంగతి తెల్లడియ్యెదమని నేను ప్రత్యేకముగా దొరతము వారికి తెలుపలేదు.

ప్రజలను బలవంత చేర్చి నేనొక చేర్చుచున్నాను. అని ఒకడు మంజూరు చేరవలెనని పిటిషన్ కుట్టుగా దానినిగూర్చి విచారణ చేయవలెనని నేను చేసితి. పిమ్మట ఆకేసు ఆసక్తి మని లేరనిది. కలుకుబడి కలకారు అర్థరాత్రివేళ గ్రామమును ముట్టించి ప్రజలను నిర్బంధించుచుండ నే నెన్నడును చూడ లేదు. కాటిభాయిఖాన్ గ్రామమున నే నెట్లు ముట్టించలేదు.

ఆ గ్రామమువారు చాలమంది నేనొక చేరరి. నేను ముఖ్యస్థానము అటు వెళ్ళుచుండెడి కాలమున అచటికి ప్రజలు చేర్చుచుండిరి. వారు బుద్ధిపూర్వకముగా వచ్చిరి బలవంతముగా వచ్చిరి నాకు తెలియదు. హైదరాబాద్ నాధ్యక్షులమును నైనికులను చేర్చుటకు వా రుపయోగించి యున్నవో నే నాతేపిండియే యుండును.

ఏప్రిల్ 6 వ తేదీ విషయము

ఏప్రిల్ 6 వ తేదీని ప్రజలు గుంపుగా మానవంతు నుచ్చిరి. నాయుద్ధ కుపాహలలేవు. నేనును నాపరిజనులను ఒకయిరుకు సందులో నంటిమి. కాని మావద్ద కుపాహలన్నవి. అందుకలన ప్రజలగుంపు మావైపువలెను. ప్రజలు ఉత్తరపుటకు భిన్నముగా ప్రకటించిపోవారుచుండెడినదికొనియటకును నాత్యసంగతు డాక్టును ఒక్క జొండియే నేను కుపాహలను కార్చియుండును. ప్రజలు గుంపుగా చేరవలెనని తిమిచేయుటకు ప్రత్తరపుట కలవని పోలీసు ఉద్యోగులు నాతో చెప్పిరి. ఈగుంపువారు చాలమంది దుకాణదారులను బలవంత చేర్చి దుకాణములను మూయుండి రని యు కొంతమంది పోలీసువారి కొట్టిరియు బుద్ధిలో జెల్పి నున్నాను. ఘరానామనుష్యులను క్రిందకు లాగివేసిరియు నేను వింటిని. వారు నన్ను దుర్భాషలాడిన సంగతి నాకు తెలియదు. పర్షియన్లచాలవలె ప్రజలకు నాపై చాల గౌరవము కలదు. అచటి ప్రజలను భూస్వాములను నన్ను ప్రేమికొన్నింటి నభ్యు దిగా ఎచ్చుకొనిరి.

ప్రభుత్వపత్రాధికారి

నేను ప్రభుత్వపత్రాధికారిని సరి విష్ణుకారము నాకు మారు చేరు అ జెట్టియొండవచ్చును. నేను ప్రాసెక్ ింగ్ ఆధికారి ను అనుభు ప్రభుత్వమున వివరించుటకు ప్రతివాది అర్థిపాతము లతో నా యర్థిపాతములు నదిగా వీరనించును. విష్ణుక కర్తయును నేనుగీకరించును. చట్టసమ్యక్తులకు కర్తయును మృత్యు అంగీకరించును. సర్ కేంద్ర నాయకుగారికి సంజాబును గూర్చి నిర్మొదల సమాచారము తెలియలేదు. అందుకలక ఆయన పారబోయివేసెనాడు.

అల్లరి మారలం కన్నుమూచి అహనోరా దొరతము వారి మామలని కళాకోళముగా అరచుచుండుట కలదు. నన్నును యూనిఫార్ములను ధరించిన నా యువచతులను నూతి వాట్లు కేరెను చేయుచుండెడివారు.

ఏప్రిల్ 10 వ తేదీ విషయములు

ఏప్రిల్ 10 వ తేదీని దివ్యాట్టి కిమియన పోలీసు ఉద్యోగులను అల్లరిగుంపులవారు కొట్టిన నేను వింటిని. గుంపువారు పోలీసువారిపై బడకుండగా పోలీసువారు పారిపోయిరి. వారిలో కొందరు నిలబడి ప్రజలపై కుపాహలను కార్చిరి. అమృత సర్ అల్లరుల సంగతి అప్పటికి లాహోరువారికి తెలిసినది. నూర్జాన్ మయము చేర పోలీసులు కుపాహలను కార్చిరి. 18-4-23 తేదీ సరకు దొర్లకొనుట జరుగుచునే యుండెను. అని సర్ ఉజ్జూర్ హయత్ ఖానుగారు తెలిపిరి.

నర్ బెహరమ్ ఖానుగారి సాక్ష్యము

ధేరాఘాజీ ఖరానజిల్లా నాస్రపురు సర్ బెహరమ్ ఖాను కె. టి. ఇ గారి సాక్షివిచారణ అటు పిమ్మట జరిగినది. మహారీ అను ఒక తెగవారి నేను ప్రభువును. నేను జాగీరుదారువేను. ఆసరీ మేజిస్ట్రేటు పద్దులను ఆసరీ పిలిచి జడ్జి పద్దు ల్లాను పద్దు నేడే అనినెట్లు కలెక్టరు అధికారియు నాకు గలవు. నేను ప్రేమికొన్నింటిలో సభ్యుడను. సంస్కారణములు రాకపూర్వము మంజూరుచేయవలెనని కర్తవ్యముగా నుండిని.

నైనికులను జేర్చుట

నాయుడలను సంతి మాత్రమే నాకు తెలియదు. ఇతర మండలములసంగతి నాకు తెలియదు. ధేరాఘాజీ ఖాను మండల ము తక్కిన మండలములకంటెది కాదు. యెడలను ప్రారంభమై ముకొంతకాలమునకు నైనికులను చేర్చుటలో సమాజము చేయ వలెనని దివ్యాట్టి కిమియన దు జిల్లా వోర్డు న

భ్యులను కోరెను. ఆయా తెగల ప్రభువులు 1916 లో సభ్యులై తెగలవారిలో నుండ ఆలోచించిరి. వోరతమునా రికి సమాజముచేయట అవసరమని బోధించిరి. వాలిట్ తెగలలో ఒక్కొక్క తెగవారు 50 మందికి కమ్మన కాదనా చేర్చుక లేని తెగలప్రభువు లందరకు నిర్ణయించిరి. వాలిట్ తెగల అన్నియులేరి మొత్తము నుమారు 80,000 మంది యుండెను. నాతెగలలో ప్రత్యేకముగా 80,000 మంది ఉన్నారు. అనగా ప్రజలును పురుషులను చేరి 80,000 మంది. యీ తెగలవాడు వంపిన నైనికుల జనాభాములో ప్రభుత్వోద్యోగులకెట్టి సంబంధ మును లేదు. అనంతరమైనప్పుడు ఆయా తెగల వాడుకులే తన పంతులవడి వినియోగించుచుండిరి.

పిమ్మట నై సానీ, బోజాబా నడలలు నుండే నైనికులను జేర్చుకో రును వాలిట్ తన మొంటునుండి ఉద్యోగులు యామంతమునకు వచ్చిరి. ప్రజలు బుద్ధిపూర్వకముగా జెల్లిరి. కమాన్ డార్లు ఉద్యోగులకు సహాయము చేసిరి. వార్షిక్ ప్రవర్తిగారి క్రమమును తెలుత దిచియుటకు మరల నైనికులను మంజూరుచేసి దొరతమువారు ము మ్మును కోరిరి. ఇదిసరికే చాలమంది చేరియున్నారు. ఇకమిలక తెగలలో చేరవారు లేరనితెలిసితిమి. తెగల తెగలము కమ్మనకు మా మంతలమునకు వచ్చి నిర్బంధమేమియునులేదు. ఇప్పుడులేని వారిని బలవంత చేర్చునాడే ధని చెప్పెను. మనుష్యులకుకొని నే నొక జేర్చు వద్దతి కలదు ఆ యి న నూతించెను. ధేరాఘాజీ ఖాను నదికి ఆమల నున్న మర్రి వాలిట్ తెగలవారు స్వ కర్తయుగా నున్నారు. వారిలో కొంతకల్లాలము కలిగినది. ధేరాఘాజీ ఖానుగారు మాడ అల్లరులు బలవంతమును గావున ఏమి యును చేయవల దని తెల్పబడినెట్లు కమ్మనకు చెప్పెను. నై నకు లను చేర్చవలె నని బలవంతవార్డును జెయ్యవార్డును అడిగి.

ఏప్రిల్ 6 వ తేదీ

1918 ఏప్రిల్ 6 వ తేదీన నేను లాహోరులో నున్నా ను. ఆనాడెట్లు నాటాము జరిగినది. 10-4-1918 తేదీ గూడ నేను లాహోరులోనే యున్నాను. ఆనాడు సాంజుంకాలము 4 గంటలకు లాహోరు న్యాయాధికారి ఆవలనుండిరి. సగరము నెలు వలెనుండి నెడ్లకంపు వచ్చుచుండెను కుపాహల కార్చిన భ్యురి కూడ నిలువెడను. ఆగుంపువారు సివిలులనుబట్టి వెళ్ళగోరగా పోలీసులు నిరోధించిరి తరువార నాకు తెలిసినది.

కలిసవద్దతి

కాల్కి 9 గంటలకు విందు జరిగి డి. అమృత సర్ జలదు లనుగూర్చి సర్ మైకేలుగారే చెప్పిరి అధికారివందరును వెళ్ళిపో వుచుండును మిరీకాల్కి యొక్కదే కేయమునకు. రేపుపోర్డు మన మందరకును ఆలోచింపవలెనని యున్నది అని నాతో సర్ మైకేలుగారు చెప్పెను. అందువలన మనకామనకు ముర నేను సర్ మైకేలుగారిభవనముకు వెళ్ళితిని. ఉద్యోగులను ఇకవలెను మొత్తము 20 మందినిద్దయించిరి. ప్రజలు కలిగినట్లున్నది కావున దానినిచేచివేయుటకు కలెక్టర్ కు సలహాచేయవలెనని నేను చెప్పితిని. ఒకవద్దయాళ్ళు కల్పివారందరకు నాకలెనే కలెక్టర్ కు అవలం బించిరి. లేనిచోవద్ద యొక్కయునందరకును న్యాయమును అచ్చు తమలోనలెనే లాహోరులోగూడ అల్లరులు జరుగుచుండవల గవచ్చుమన్నది అని నాకు చెప్పిరి.

వి. రి. పూర్తిగారి ప్రశ్నలకు ప్రతిస్పందములు

నైనికులను చేర్చుటకునుగూర్చి నాయులను సంకల్పించి వచ్చి యేటుమానుసంగతియు నాకు తెలియదు. కల్పిసజిల్లాసంగతి నా కనలే తెలియదు. దొరతమువారు ఉత్తరపుటకారమేజిల్లా వోర్డుకుభూ ముమానుబాద్లో దివ్యాట్టి కిమియనకు మట్లా డెను. బహాచీ తెగలవారు 500 మంది మంజూరైని అడుచియుట కిమియనయొ దివ్యాట్టి కిమియనకును చెప్పిరి. తెగల వాడుకులు గ్రామములనుబట్టిని నిర్ణయించిరి.

రెండేండ్లలో ఇద్దరు నైనికులు

ధేరాఘాజీ ఖానుజిల్లాలో 969 మంది చేరిరి. వారిలో 819 మంది మరల పారిపోయిరి అని 22-11-18 తేదీ నిర్ణయ మైని బోర్డు భవర్య గ్రంథములో నున్నదని పూర్తిగాజే సాక్షి కి మూపితి. ప్రజలు నేనొక పనిచేసియుండును. వారికి భవర్య కము. అందుకలక అట్లుజరిగి యుండును. 1914, 15 లో కలెక్టర్ లో ఇద్దరు మాత్రమే నేనొక చేరని నేను వివరించెను. అర్ధ దేండ్లలోను కొరి వచ్చివారిని మాత్రమే చేర్చుకొనిరి కల్పిలో యి కల్పిలను తయారు చేయుచుండెదమన ఉచ్చిలో అల్లరులు జరిగినది. నాయులలోని సీల్ దారును కొట్టిరి. అందుకున అరెస్టుని మానిపించివేసిరి. దొరతమువారు ఉచ్చి భూమిపట్టియెలు తో యుద్ధముచేయుచున్నా క్షణికవారమున నేనొక చేరవారు దని అతంతమునా మన ను లా తేసింగితిమి.

తిరుమనామలి.

కలరామాత్రలు
 డిప్టీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ 0.8.0.
 మృతాంశం డిప్టీ, మధరాసు - బాంబాయి

ఏలూరులో పదర్పింపబడును

వంగరాష్ట్రమున ఎన్నికలు

కలకత్తా మహమ్మదీయ ప్రతినిధి

కలకత్తాలో ఉత్తరభాగమునందలి మహమ్మదీయులు భూపేంద్రనాథ బానుగారి సోదరపుత్రుడగు జితేంద్ర నాథ (మితవాది) గారిని రాష్ట్రీయ కానకసభకు సభ్యునిగా ఎన్నుకొనిరి.

మహమ్మదీయతర ప్రతినిధి

కలకత్తాలో మహమ్మదీయతరకు ఓటరుల ప్రతినిధులుగా దాక్టరు ప్రభునాథ బెనర్జీ, సీతానాథ పాల్ గార్లు రాష్ట్రీయ కానకసభకు నిలచిరి. 17 వ తేదీన ఓటింగు చేపట్టినట్లు చెబుటచే, బెనర్జీగారికి 1889 ఓట్లును పాల్ గారికి 728 ఓట్లు వచ్చినది. 47 ఓట్లు తిరస్కరింపబడిన. బెనర్జీగా రాష్ట్రీయ కానకసభకు నిలచిరి. (అ. ప్రె.)

నయ్యు క్రాష్ట్రముల కానకసభ

కాన్పూరు ఉత్తరహిందూస్థాన పరిషత్తులము ఈనాడునువారు 56 థామసు స్క్రిటు టి. జి. జోన్సు గార్లు నయ్యు క్రాష్ట్రముల కానకసభకు ఎన్నుకొనిరి. (అ. ప్రె.)

భారతకానకసభ

మధ్యరాష్ట్రముల ప్రతినిధులు 56 నిమిషాన, సేటు గోవిందరావుగారు భారతకానకసభకు మధ్యరాష్ట్రముల ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

స్వరాజ్యపక్షము

కాన్పూరులో మోతీలాల్ నెహ్రూగారు యువనాథము

పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు లక్నోలో 17వ తేదీ సాయంత్రము బహిరంగభావ సభ్యునియందు స్వరాజ్యపక్షమువారి విధానమును తెలియజేసినందు స్వరాజ్యపక్షము ప్రతినిధుల సహాయకొరకు హాజరుండిరి. రాష్ట్రీయ సభకును భారత కానకసభకును ప్రతినిధిగా నిలచిన లక్నోలో ఒక స్వరాజ్యపక్షము అభ్యర్థికి సహాయము జోసగును తీర్మానము లామోరింపబడినది. (అ. ప్రె.)

అమృత సరులో

కాంగ్రెసునాయకుల సమావేశము

నాయకులు వెడలిపోవురు పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, ప్రభాకరగార్లును ఇంకా కొందరు యితర నాయకులును అమృతసరునందలి వెడలిపోయిరి. పండిత జహంగీరాబాదును వె కటకపక్షముగారును అమృతసరునందున్నారు. (అ. ప్రె.)

గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధదినము

నిన్ను సేలములో జరిగిన ఉత్సవము సేలములో నిన్న 18 వ తేదీ గాంధీ మహాత్ముని ఛాయా చిత్రము చూపబడినది. సాయంత్రము బహిరంగసభ జరిగినది.

బాబరు అకాలీకుట్ర కేసు

ధన్నిసింగుల అరెస్టు వివరములు బాబరు అకాలీకుట్ర కేసులో మేజిస్ట్రేటు బాల్ గారికి ఎకట సాక్ష్యము చెప్పినను 5 వికెక్స్ కర్తరు కేసులో బాగ్ గారు సోషియలిస్టు జిల్లాలో జరిగిన ప్రాణనష్టమును దూర్చి జరిగినది జరిగినట్లుగా యిట్లు కర్తరించి చెప్పిరి. ఈ ప్రాణనష్టము ధన్ని సింగుకు, అతడు పోలీసు వారిచే కేసు చేయబడినందున బాబరు బ్రద్ల గుట వలన జరిగిన, సాక్షియు తదితరులు ముగ్గురును దేవా నాథమహాద్విపాటి గారునుతో తప్పించుకొనిరి. ధన్నిసింగు కరీరము కొనసాగించుటకు అతడు అరెస్టు అయినది రివాల్యూరును కొన్ని గోటామును కొన్ని పేర్లును ఒకటి ముప్రకమును కానబడినది కాటి చెప్పినది (అ. ప్రె.)

అకాలీనాయకుల కేసు

17 వ తేదీ విచారణ

సి. జి. జోన్సు, ముఖ్యమంత్రి మేజిస్ట్రేటుగారి కోర్టులో ముట్టజేరబడిన అకాలీ నాయకుల విచారణ ఈదినడు తిరిగి భారతీయ గాంధీ యా ల వ్యా య వా ది స ర్వా ర్ కాం త సింగు యా క్రింది పిటిషనును తెల్పెను. ఫిర్యాది యగు వి. దల్లియు, స్క్రిటుగారు సాక్ష్యము చెప్పినను బాబరు అకాలీ కేసు విచారణను చెప్పిరి. అది సాక్షి లకును దెలిసికొనకను జమీన్ నమ్మకట్టుగాలేవు. 60 కేసును ఎవిడెన్సు అట్ట ప్రకారము నోటిఫికేషన్లుగా జప్తుసాక్ష్యము ఎల్లప్పుడును ప్రశ్ని తు సరి యైన బాబరు గానుండు వలెను. ఈ కేసును యొక్క యొక్క కేసునుగా సాక్ష్యము అట్టప్రకారము చెప్పవలయుననియేగాని యింకొక విధముగాగాని యింకొకరివ్యాగాని చెప్పవలయునని గాదు. స్క్రిటుగారు చెప్పిన విషయములు అతడు తానేదారు లాకరికి తెలిపిన విషయములవై వాధారణ చేయుచు గాని అతడు స్వయంగా కేసును తెలిపి చెప్పిన విషయములు గావు. ఇట్టి సాక్ష్యము విని కిడి తల వలన చెప్పబడిన దగుట చే ఎవిడెన్సు అట్ట 60 వ కేసును ప్రకారము జప్తుకో దగినది కాదు. ఫిర్యాదీల వ్యాజువాది, యాసాక్షియొక్క స్టేటు మెంట్ లుంతును డిజిటల్ విషయమునే చెప్పెను. ఇవి యిన్నియు సరియగు సాక్ష్యములను రుజువుపరచవలసి యున్నదని చెప్పెను. ఈ ఫిర్యాదీల వ్యాజువాది యొక్క వాదనకు వ్యాయ కానక సభ్యుల తల వలన ఆ ధారము తెలియు కనబడెను. ఫిర్యాది ఎవరైన గాని డిజిటల్ విషయములనే తెలిపినంతము తమున అదియొక సాక్ష్యముగా ఎన్నుకొనబడదు. క్రిమిల్ ప్రాసీజరుకోడ్డు ఎవిడెన్సు అట్ట లోగాని మరియొక యితర ఇండియన్ లెజిస్లేషన్లు కానకసభలోగాని యిట్టి సాక్ష్యమును జప్తుకొనవలసి చెప్పబడియుండలేదు ఇది యింతయును కోర్టువారిని మోసపుచ్చుకొనే పిర్యాదులు చేయు ప్రయత్నమేగాని వేరకాదు. ఈలాటి విషయములు (స్టేటు మెంట్లు) రికార్డులో నుండిచ్చిన పక్షమున ముద్దాయాలకు హెచ్చుగా హానిరయగు పనులను చేయును. కాబట్టి స్క్రిటుగారిచ్చిన స్టేటు మెంట్ లుంతును జప్తుకొనబడవలసిగా రికార్డులో నుంచి తొలగించుచున్నాను.

ఫిర్యాదీల వ్యాజువాది వెల్లెమునగారు ఫిర్యాదీని పరిక్ష చేయుటకు కోర్టు వారికి కేసున వ్యా య కానక సభ్యులని బహుచెప్పిరి. కొన్ని విషయములు నడిచి వానిని సాక్ష్యములు రుజువు చేయవలెను. తాము వాదించుట మాని వేసినవో కోర్టువారు ఫిర్యాదులు చెప్పిన విషయములనే రుజువు చేయవలెనని వానిగా తీసికొనదగినది అని ముద్దాయాలు చెప్పి విషయమునే సర్కార్ మెంట్ లు సింగుగారు నొప్పించెప్పిరి. సర్కార్ గాంధీసింగు గారు ఫిర్యాదీని పరిక్ష ఫిర్యాదు దాఖలు చేయుటయేగాని కదితర విషయములు వారి కక్కరలేదనియు, వానిని రుజువు చేయవలెనని సాక్షులకునియు చెప్పిరి. కేట్ లునుగారు తిరిగి జవాబు చెప్పెను, క్రిమిల్ ప్రాసీజరు కోడ్డు 25 వ కేసుకో ప్రకారము ఫిర్యాదీని విచారణ కోర్టువారి కధికారము వున్నదని చెప్పిరి. మరియు అనవసర ప్రశ్నలకు లకు బోక యా విషయములన్నియు గమ్యముగా కేసును దెలిసి విషయములు కానకసభ తానుకక చెప్పినవన్నానియు ఫిర్యాది చేత చెప్పినవన్నాని చెప్పెను. కోర్టు వారువాద రుజువు కాని విషయములకొరకు చెప్పింత మారమున సాక్ష్యముగా ఆ గింక బడనని ప్రత్యర్థు చేరి స్క్రిటు గారు సాక్షిబోకలో నిలవబడి తానుచెప్పిన విషయములన్నియు తిరుగు స్వరముగా తెలిపిన విషయములు గావనియు నివేదికల మీదకు, దస్తావేజుల మీదకు ఆధారపడియున్నదియు చెప్పెను. అయినప్పటికి సర్దికొన్ని కు ముద్దలలో వచ్చి పిగాని స్క్రిటు గారి సాక్ష్యమును ఉద్ధాభావమున తిరుజుమాచేసిరి.

వేటి దినము (17 వ తేదీ) అకాలీ నాయకుల విచారణ యంతయును స్క్రిటు గారి స్టేటు మెంట్లును తరుజుమా చేయుటతోనే సరిపెయినది. ముద్దాయాల వ్యాధివాదులు, సాక్షుల పక్షిక నోటి యిచ్చువారుగాని, ఫిర్యాది యిచ్చుదస్తావేజులు సాక్షుల వలన రుజువుచేయబడువరకుగాని, ఫిర్యాదీని ప్రశ్నపక్షి చేయుటకు వాయిదాను కోరిరి. ఏలయు అందువలన పనిముటధనిగుని వారుచెప్పిరి కోర్టు వారియెటకు సమ్యుతిం 1 గంట తరువాత కేసువిచారణను సోమవారమునాటికి వాయిదాచేసిరి (అ. ప్రె.)

కేసు డిమాండ్

కలకత్తా, నవం 18:—కర్నూలు కర్నూడిహాస్యసందర్శకుల అనుమానమునై రాక్రీమేషనునకు పోలీసువారిచే అరెస్టుచేయబడిన బెట్టి అను అంగ్లో హైందవునివై నెట్టి సాక్ష్యమును దొరకక పోవుటచే నాతడు కదలికయబడినది.

విశాఖపట్టణములో తుపాను

రైలులు బండ్లు నడచుటలేదు

విశాఖపట్టణంలో మున్న 18 వ తేదీ కనివారం తుపాను వలన బెలిగ్రాపురిగలన్నియును పూర్తిగా పోయినది. కలకత్తా, చెన్నపురి వద్దకు బెలిగ్రాపు సమాచారము బాత్రిగా వీలలేదు. మునుముల రాకపోకలు ఆంధ్ర తక్కును. అనగాపల్లినండి చెన్నపురి దక్షిణ మహారాష్ట్రయనుపవారి బ్రాక్ నూనరింపెందు 19 వ తేదీన యిట్లు రంజితమారము నుపియెన్నాడు.

దరిమి లా వార్త

నిన్నటికంటె తుపాను వడదు కొంతవరకు తగ్గిన కాని ప్రయాణికులకు ఒకబుడిలో నుండి యింకొకబుడిలోనికి మార్పు టి రోజుల వరకును దుర్భరము. ఒకవారమువరకు తెలుబండ్లు కలకత్తా నుండి చెన్నపురికి సరాసరిగా పోవు వాల్లేనట్లు రైల్వే యాము సర్కారులు చెబుటతో తెలిపిపోయినది. ఇద్దగండ్లు ఏర్పడినది ఇంకా దక్షిణమునాదా రైలు కట్ట చెడిపోయినది. చెన్నపురి వైపునుండి ఆనకాపల్లి అర కలకత్తా కలకత్తా నుండి వాల్లేరు ఇతరకులకు రైలుబండ్లుపోవు. వాల్లేరుండి దక్షిణముగా బ్రాంక్ కోడ్డులకు గూడ రాక పోకలకు ప్రస్తుతము వీలలేదు. తొలి సమాచారమునకు గూడ వాల్లేరుకు దక్షిణమున ప్రస్తుతము వీలలేదుగాని రెవటిసా టం కలమునకు వీలు కావచ్చునని ముక్కుము. దక్షిణమునండి ఆ కలకత్తా బోవు రైలులు అకాలి దగ్గరనే ఆగిపోవుచున్నది. రోడ్డువలనగాని మరి యేర్పడునగాని సాక్ష్యము: బ్రిటాని దోవతలకు దీసికొని పోవుటకు ప్రయత్నములు చేయుచు యున్నది. కలకత్తా నుండి కచ్చిబండ్లు వాల్లేరు వరకున, చెన్నపురి నుండి కచ్చిబండ్లు ఆనకాపల్లివరకును మార్పిడి సకాలమున వచ్చి చేకరువుచు.

కనివారము నాటిరాత్రి తుపాను భయంకరముగా యానా గ్యువుగాలిగోను అమితమున వర్షముతోను ఉపప్ర కరణగా నుండెను. (అ. ప్రె.)

అక్రమ నిర్బంధము

ఒకడిమిం కాన్సేపై కేసు

అక్రమ అధికారము డిప్యూటీ కమిషనరుబోన్సు గారు తొనగక అక్రమ నిర్బంధము మెంట్లుచే వేల మా కేయు టకు నియమించిన ఎన్ ట్రిక్టుచెడివారి, బెట్టిలాల్ ముల్ గార్లకు కేసునండి విడదల జేసిరి. వీరందరూ కలిసి యింకొక పరిచేయుచుండు యిద్దోపరివాండ్రను పోయిన సాక్ష్యములు తెలివముగా బాధించుచున్నందున ఇండియన్ పిస్కోకోడ్ 341 818 కేసుల ప్రకారము యా పిస్కోలో కిరిక్రీకేసుచేయుటచే. ఇప్పుడు వీరందరును విడుదలయిరి ఇంకా నలుగురివై (పిస్కో తొలిమానులలాగానివై) ఆ మెట్లమార్ బిడ్డ వైపు బెట్టికొంగు గారివైపున ఇ డిటక పిస్కోకోడ్డు 848 సెక్సు ప్రకారము నేరస్థాన చేయబడినది. తొలిమాగారివై తిప్పి తక్కు ముప్పువైపున ఇండియన్ పిస్కోకోడ్డు 880 సెక్సు ప్రకారము నేరస్థానచేయబడినది. వారందరును నిర్భయమున చెన్ను కొనిరి. ఫిర్యాదు చేయబడిన తరువాత ఫిర్యాది సాక్షులు (మునుపటి ప్రారంభ మాయెను (అ. ప్రె.)

జరిరతుల్ అరబ్ దినము

బొంబాయిలో మహమ్మదీయు లాదిసము

నిన్నటికేమున (18 వ తేదీ) బొంబాయిలో మహమ్మదీయులు జరిరతుల్ అరబ్ దినము నాచరించి జరిరతుల్ అబ్బు సాక్ష్యములకొరకు డిమాండ్లు ప్రశ్న (పార్లమెను చేసిరి. (అ. ప్రె.)

తెల్లి, కూతురునుకొట్టి చంపుట

కాలిక్టు, నవం 19:— హిందూత్వ పక్షి అనుగాని కనివారము చచ్చుకట్టు కొట్టించుటగాను నెవమున్జి కాల్లు నెలల కతినెయిను విధించెను.

కలకత్తా నవం 18:— లిట్టు ప్రభువ. పతులు ఈసాయం క్రిము నెవములైలుబండిలో బొంబాయినుండి విచ్చట వచ్చిరి.

దియోలి, నవం 18:— బొంబాయి గుర్తు రగు 55 వ రై లాయితుగారు ఈ ముదమును దియోలాల్ ని పుంకి, బొంబాయి విద్యానంధు సాతలాల పురావారాయనోచేసిరి. వై సుమున యొక్క డై క్టర్ల సంఘమువారు 56 లాయిడు రంజితము విందొనగిరి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923 వ సం. నవంబరు నెల 19 వ తేది

సోమవారము

స్వయంసహాయము

—o—o—o—

గాంధీమహాత్ముని మానవ స్వరణనివసమున, స్వయంసహాయము గూర్చి భారతీయు లిం చు క యోచించుట ముఖ్యవసరము. స్వయంసహాయమే స్వరాజ్యమునకు మూలాధారమని మహాత్ముడు చెలిపిన సంగతి, అన్ని కాలములకును బనికీవచ్చును. స్వరాజ్యసిద్ధికి వేరొక మార్గము లేదనట నిశ్చయము. స్వయంసహాయపు ఉత్కృష్టతను ప్రజలు గ్రహించుటకే నిరాకరణమును బోధింప వలసి వచ్చెను. కరావలంబనము, నిస్సహాయత, ఆర్థిక విశ్వాస శూన్యత, మొదలగునవి స్వరాజ్య సిద్ధికి ప్రబలాటంకములని గాంధీమహాత్ముడు గుర్తించి, వానిని ప్రజలమనములనుండి పోనాడుట కై తన శక్తిని భారబోసెను. భావమునందు స్వరాజ్యసిద్ధి గుడిరినగాని, అది ప్రత్యక్షముగ గోచరింపజాలదు. గాంధీమహాత్మునియందు ప్రజలకు నిజభక్తిగలదేని, స్వయంసహాయపద్ధతిని దీక్షతో నవలంబించుట ముఖ్యము. ఏ యుద్ధమునుండయినను, హెచ్చుతగ్గులుండును. ఉత్సాహ మొకమారును, నిరుత్సాహ మొకమారును ఆవరించుచుండును. మధ్యమధ్య సందేహము బుడయించుచుండును. సమైక్యత మేర్పడుచుండును. సులభ మార్గ మొక తరి గనుపించుచుండ, కష్టములతో గూడిన త్రోవ దొక్కుటకు మనస్సు వెనుకకు లాగుచుండును. కాని, తాత్కాలిక ప్రతిబంధకములన్నియు తొలగి పోవలయుననిన, ఎక్కుటి కప్పుడు గ మృత్యు సాన మేడియో దానికి ముఖ్యాధారమేడియో గమనించుచుండుచో ఎదుట గనుపించెడి మేఘము లన్నియు తొలగి స్వాతంత్ర్యభానుడు తన నిజ దీప్తితో ప్రకాశింపగలను.

ప్రస్తుత సమయమున, మోహాతిశయము ప్రజలను మరల నావరించినది. స్వయంసహాయపు ముఖ్యవశ్యత మరుగుపడుచున్నది. స్వాతంత్ర్య తృప్తి మందగించుచున్నది. దేశము వెంటనే మేల్కొని, తన ధర్మమును నెఱవేర్చుట ముఖ్యము. రెండవ కర్నాటరాష్ట్రీయ సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించి, సి. రాజగోపాలాచార్యులు గారు ప్రజల ధర్మమును సువ్యక్తపరచిరి. సమాధానము కొఱకును, శాంతి కొఱకును, డిల్లీ కాంగ్రెసు సమావేశమునందు, గాంధీ యనుచరులు తమ కత్యంత ప్రయత్నము కార్యములనుకొన్నింటిని నిలుపుదల జేసిరి. శాసనసభాబహిష్కార ప్రచారము నాపుడల చేసి, ఎన్నికలు ముగియువరకు వారు కడు నిగ్రహముతో బ్రవర్తించిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ విశ్వాసముల కనుగుణముగ మెలగుటకు, సంపూర్ణావకాశ మిచ్చిరి. శాసనసభలలో జేరి సహాయనిరాకరణ మును స్వరాజ్యపక్షమువా రెటుల కొనసాగి తురో, ముందు గాని తెలియదు. కాని, శాసన సభలలో నేకత్వమువా రెటుల మెలగవలయునో విధించుటకును, ఒకపక్షమువారి సంచలనమును తన యాజమాన్యముక్రిందకు గైకొనుటకును, కాంగ్రెసు సభ ఏమాత్ర మంగీకరింప దని, ఆచార్యులు గారు ఖండితముగ బలికరి. శాసనసభా ప్రవేశమును

నిరోధింపకుండుట వేరనియు, దానితో సంబంధము గలుగ జేసికొని తోడ్పడుట వేరనియు, చెలువ నక్కరలేదు.

దేశము ఇంకకుమున్ను తన నిశ్చయమును వెల్లడిజేయుట కనే కావకాశముల గోల్పోయెనని, రాజగోపాలాచార్యులు గారు సూచించిరి. ఉక్కు పన్నును విధించిన సమయమున నేమి, కేనియా నిర్ణయము జరిగిన సమయమున నేమి, నాభాసందర్భమున నేమి, భారతీయుల నందరును తీవ్రసహాయ నిరాకరణమునకు పురిగొలిపెడి అవకాశము వొలగి పోయెను. శాసనసభల ప్రయోజనరాహిత్యము గూర్చియు, అసహాయాద్యమప్రభావము గూర్చియు ప్రజలలో మరియొకమారు గాఢమగు ప్రబోధము గావించుటకు, ఆనుకూలావకాశము వచ్చిపోయెను. ఇందుకొరకు చింతించి లాభము లేదు. పరిస్థితుల ననుసరించి, ఈతీన జరుపవలసివచ్చెను. కాని ఎన్ని కల తొందరలు ముగియుటచే, ఉభయపక్షముల వారు స్వయంసహాయముకొరకు తమ శక్తిసంతతు వినియోగించుట ధర్మము. ఇంకను తడవు జేయుట పాడిగాదు. గాంధీమహాత్ముడు జనింపజేసిన అద్భుత శక్తుల పరాక్రమ మణిగిపోయినటుల గనపించినను, అసహాయాద్యమ మంతరింపజాలదు. పరిస్థితు లేమాత్ర మనుకూలముగ నున్నను, మరల నది విజృంభించు ననుటకు సందియము లేదు. స్వరాజ్య పక్షమువారయినను, శాసనసభలలో బ్రవేశించుటకు కారణము, వానిని భగ్నముజేయవలయు నను తలంపే నని చెలుపుచున్నారు. సంస్కరణములు గాని, శాసనసభలు గాని, దేశమునకు మోక్ష మొసగు నని వారైనను విశ్వాసించుటలేదు. శాసన సభా ప్రవేశసమస్య గూర్చి ఇరుపక్షముల వారికిని, ఈమధ్యేదాభిప్రాయ ము న్నను, శాసనసభలకు వెలుకల సహాయనిరాకరణమును కొనసాగించుట ముఖ్యమని యిరువురును అంగీకరించెడి విషయమే.

శాసనసభలకు వెలుకల జరిగెడి సహాయ నిరాకరణమునందు ఉభయములు దీక్షతో పాల్గొనుట ఎంత యవసరమో చెలువ నక్కరలేదు. తాత్కాలిక పరిస్థితులు కొంత నిరుత్సాహకరముగ గనపించినను, మహాత్ముడు ప్రజలమధ్య లేనందుచే గలిగిన నష్టము కనుల ఎదుటనున్నను, ఏని సంతక పాటింపక ఇరుపక్షములవారును చేతుల గలిపి, ముఖ్యముగ నిర్వహించదగిన నిర్మాణ కార్యక్రమ మును నెఱవేర్చుట ధర్మము. నిర్మాణకార్యక్రమపు ముఖ్యవశ్యతను, రాజగోపాలాచార్యులు గారు నిరూపించిరి. మరల నాగపురమునకు పొండని, మహమ్మదాలీగారు చెలిపిన హితమును ప్రజల నుష్టించుట ముఖ్యము. నిర్మాణకార్యక్రమము నందు మున్ముందుగ కద్దరు ప్రజలు తమ దృష్టిని కేంద్రీకరింపజేసి దానిని పూర్తిజేయవలయునని, ఆచార్యులుగారు గోరుచున్నారు. అది జరిగిన మిగిలిన యంశములు సఫలమగుట, సులభసాధ్య మగును. అహింసనుగూర్చి పట్టుదల నణుమాత్రము వదలక, మహాత్ముని గౌరవింపవలయునని ఆచార్యులు గారు హెచ్చరించిరి. గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతము లాచరణలో సంకటముగ దొరికినను, సుఖజీవనమునకు ప్రతిబంధకములుగ గనపించినను, ఆధునిక నాగరికమునకు ప్రతికూలముగ గన్పట్టినను సుఖ సమయములందు గాని కష్ట సమయమునందు గాని వాని మరువకుండుటచేతనే, దేశము సత్వ రాభివృద్ధి గాంచగలదు. మహాత్ముని యుద్దమ ప్రతిష్ఠను అకాలీ లిదివంకేమి, మరల నిప్పుడెమి నిలువబెట్టుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని విజయము నకు వారు తోడ్పడినంతగ మరియొకరు తోడ్పడి యుండదు. అట్టితరి ప్రస్తుత సమయమున దీక్షను

బెట్టుకొని కోర్టు కార్యక్రమమునందు పాల్గొనుట భావ్యము గాదని రాజగోపాలాచార్యులు గారు స్పష్టపరచిరి.

కర్నాటరాష్ట్రము గాంధీమహాత్ముని విశ్వాసముల కెప్పుడును రక్షణస్థానముగ నిలచియుండు నని, ఆచార్యులుగారు భావించుచున్నారు. ఆంధ్ర దేశము గూడ అట్టి ప్రతిష్ఠ గాంచునని నమ్మెదము. ఆంధ్ర రాష్ట్రీయసంఘమువా రిటీవల కాకినాడలో సమావేశమై మహాత్ముని యుద్దమపువ్వాప్తికై దీక్షతో పాటుబడ నిశ్చయించినందుల కెంతయు ఫలసించెదము. ఆంధ్రదేశము మహాత్మునియం దింతవరకు గాఢమగు భక్తి జూపి పేరెన్నిక గాంచినది. కద్దరు నిర్మాణమునం దేమి, కద్దరు భారణముందేమి, ఆంధ్ర రాష్ట్రము నేటికిని మిన్నందుచున్నది. ఆంధ్రుల స్వరాజ్యజేషమున కిది నిదర్శనము. నిర్మాణకార్యక్రమమునందలి ఇతరయంశముల పట్ల గూడ, ఆంధ్ర రాష్ట్రము వెనుకాడుటలేదు. కాంగ్రెసు సభను జరిపెడి భాగ్యము ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు లభించి యుండుటచే, ఆంధ్రదేశము కార్యోత్సాహము జూపి ఇతర రాష్ట్రములకు మార్గదర్శకమై యుండవలెను. కద్దరు ప్రదిర్శనము చూపరులకు నిర్మాణకార్యక్రమమునందు దృఢవిశ్వాసము పురిగొలుపజాలునదిగ నుండవలెను. గంజాము మండలమునందలి సన్నని నాజాకు కద్దరు బట్టును, బండరు అద్దకపు శాలువలును, ధోవతులును, చీరలును, ఆంధ్రరాష్ట్రము నందలి యభివృద్ధిని సువ్యక్త పరు ప గ ల పు. ఆంధ్రదేశ మంతయు కద్దరు నిర్మాణము విషయమై ఇంకను నెక్కుడు కార్యోత్సాహము గనుబలచుచో, తన యత్కరలకే గాక హిందూదేశమున కంతకును కద్దరును సమకూర్చ గలిగినస్థితిలో నుండును. అట్టి కిర్తిని గడించి సత్వర్గ స్వరాజ్యసిద్ధికి ఆంధ్రు లధికముగ తోడ్పడెద రని నమ్మెదము. స్వయంసహాయపు విలువను గ్రహించిన యెడల, ఆంధ్రు లేమి, తదితరుల లేమి నిస్తబ్ధముగ నూరకుండజాలరు. ఎవ్వ రేకార్యక్రమము ననుసరించినను స్వయంసహాయపు టావశ్యకతను మఱచు నెడల, స్వరాజ్యము అదృశ్య మగును. భారత వర్షము మరల పరాధీన భ్రమలో చిక్కుకొనకుండ జూచుట ఎల్లర ధర్మ మగుచున్నది. గాంధీమహాత్ముని సంజాధన ననుసరించుటయే, ఇం దు కు ముఖ్యమార్గము. ప్రపంచచారిత్రము గాంచిన, ప్రతి జాతీయు స్వయంనిర్మితమయినటుల గాన్పించును. పరులుజేసెడి సహాయ మత్యల్పముగ నుండును. ఆత్మవిశ్వాసము, ఆత్మస్మృత్యము గుడిరిన ప్రజలకు, స్వాతంత్ర్యము తప్పక సిద్ధించు నని, ప్రపంచచరిత్ర సుబోధకము గావించుచున్నది. అట్టి సుగుణములు వలుపుర కుండక, కొలదిమంది కున్నను భయపడ నవసరము లేదు. మహాత్ముని దృష్టిలో సంఖ్యల కన్న గుణమే ఎక్కుడు ప్రధానము. స్థిరచిత్తులు కొలదిమంది యున్నను, దేశమును సంరక్షింపగల రని అతనికి విశ్వాస ముండెను. తనయం దధిక సంఖ్యాకులకు భక్తియుండుట గూడ చిక్కుగ నున్నదని, మహాత్ముడు నలుమరు విచారపడు చుండెను. మహాత్ము డీ మారు విషదలయై వచ్చి న పిదప, కేవల సంఖ్యాబాహుళ్యమునకన్న స్వాతంత్ర్య ప్రతానస్థానపరుల నియమిత సంఖ్యల నెక్కుడు విరివిగ నుపయోగించునని యూహింప వచ్చును. దృఢనిశ్చయులగు వారు తమ దీక్షవల నను, కావ్యపరివర్త్యమువలనను, సంకల్పశక్తివలనను, స్వరాజ్యమును ప్రత్యక్షము గావించగలరు. స్వయం సహాయపు విలువను గుర్తించువా రెల్లరును, తమ విశ్వాసముల నాచరణలోనికి దెచ్చి, స్వాతంత్ర్యాన్ని చల్లారికుండ నిలువబెట్టెదరు గాక.

జర్నీ పరిస్థితులు

—o—

జర్నీను యవరాజు జర్నీలో బ్రవేశించిన నాటినుండియు, ప్రాన్సు భీతి మరింత పెచ్చినది. తీవ్ర ప్రతిక్రియలకు గడంగవలయునని, మిత్రమండలిని ప్రాన్సు తొందర జెట్టుచున్నది. ఇంగ్లండుగాని ఇటలీగాని, ప్రాన్సుతో నీ విషయమై నేకీభవించుట లేదు. ఈ పేరుతో జర్నీలో మరికొంత భాగము నాక్రమించుటకు, ఇటలీ ఏ మాత్రమంగీకరింపదు. జర్నీను ప్రజలను అంతరింపజేయుటకు తా మంగీకరింప మని, ఇటలీ ప్రధానమంత్రి యగు ముసులోనీ గారు స్పష్టముగ దెలిపిరి. జర్నీని చెల్లింపవలసిన ఋణమును తగ్గింపవలయు ననియు, రూసు ప్రాన్సు విడిచిపెట్టవలయు ననియు, ముస్సోలొనిగారిని ప్రాయశఛదుచున్నారు. జర్నీను ప్రభుత్వమును నిర్లక్ష్యము జేసి, జర్నీను పాక్షికములతో ప్రత్యేకముగ సంధిజేసికొనవలయునని ప్రాన్సు జేయుచున్న ఏర్పాట్లు షిఫలమయ్యెనని దెలియుచున్నది. ఇటుల జరుగుట ఆశ్చర్యకరముగాదు. జర్నీను ప్రభుత్వము ప్రస్తుత మెరిటబలహీనమయిన దయినను దాని కలుకుబడిని జర్నీలో సంతరింపజేయుట వలన, ప్రాన్సుకు లాభముకన్న నష్ట మెక్కిడుగ గలుగును. ఎవ్వ రెట్టిహితము జెప్పినను, ప్రాన్సు మాత్రము దూర మాలోచింపక, ప్రాస్పెక్టివ్ లోనే మెలగుచున్నది. బాల్కనియగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, పాంకేరుగారు తమ కట్టుదలను విడనాడ మనియు, జర్నీను ఋణమును తగ్గింపమనియు స్పష్టముగ దెలియజేసిరి. జర్నీని యవరాజు మాత్రమే జేయునని తిరుణమున బ్రవేశించుట తమ ప్రస్తుత తీరున, వీరు రాక ఆహ్వానము కాంక్షము గావచ్చు ననియు తెలుజరుగారు ప్రకటించిరి. జర్నీను పరిస్థితు లెటుల మారునో జెప్పటకు వీలు లేదు. ప్రాన్సు కట్టుదల, రాసురాసు వ్యవహారమును విషమస్థితికి దెచ్చుచున్న దనుటకు సందియము లేదు. ఈ వ్యవహారములో అమెరికా పాల్గొన నని ఇంతకుముందుదెలిపెను. నానారాష్ట్ర సంఘ మిషయమును పరిష్కరించు నని తెలుచుట కెట్టి యవకాశము లేదు. నానారాష్ట్ర సంఘము ఒక దిద్దు జాతుల వశ మయ్యెననియు, నానారాష్ట్ర సంఘము వారికి ఇటలీ తన భాగ్యమును వప్పగింప జాలదనియు, ముస్సోలొనీగారిటీవల దెలిపియుండిరి. ఎవరికిపుట్టినబిడ్డరా వెక్కి-వెక్కి-వచ్చె ననునటుల, నానారాష్ట్రసంఘముపై ఏదేమియు ప్రేమ జాపుటలేదు. ప్రతిజాతీయు నానారాష్ట్రసంఘమును చులకన జేయుటకు ముందుకు వచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతస్థితిలో యూరపు ఖండపు భావిపరిణామ మెటు లుండునో యూహించుటకు సాధ్యపడుట లేదు.

మద్రాసు కార్పరేషను

శనివారమునాడు జరిగిన ప్రత్యేక మద్రాసు కార్పరేషను సభలో పరిపాలనా నివేదికముగూర్చి తీవ్రచర్చజరిగెను. చర్చలో పాల్గొనిన సభ్యులందరును ప్రజలపై పన్నుల బరువు పెచ్చుగ మోపబడెనని సూచించిరి. కార్పరేషను పరిపాలనము జరుగుటకు పన్నులను విధించుట యవసరమయినను, ప్రజల కిష్టసుఖముల నాలోచించి ప్రవర్తించుట ముఖ్యము. ప్రజాప్రతినిధులందరును పన్నులభారము దుర్భింముగ నున్నదని సూచించుచుండ, వారి కలహాను త్రోసిపుచ్చుటకు వీలుండదు. కార్పరేషను పరిపాలనపు ఖర్చులను తగ్గించుటకు ప్రయత్నింపనిది, లాభముండదు, మరియొక సంగతి గూడ

వెల్లడి యగుచున్నది. కార్పరేషను నందు పార్టీలు గలవనియు వీనివలన సర్వరాశి వృద్ధి గలుగుట లేదనియు, తెలుపబడెను. పతాభిమానమును ప్రవేశపెట్టి, సభ్యులు తమ ధర్మమును మరచిరను నిండమోకబడెను. ఇంతియగాక, కార్పరేషనులోని శాఖలలో నన్యోన్యసహకారము ప్రబలుట లేదను ఆరోపణగూడ జేయబడినది. ఆరోగ్యస్థితి గాంచి, మరణముల సంఖ్య రాసురాసు పెచ్చుచున్నది. ప్రారంభవిద్యను వ్యాపింపజేయుటకు ప్రబలకయత్నముల నింకను జరిపియుండలేదు. దేశీయవైద్యమునకు కార్పరేషనువారు ప్రోత్సాహ మొసగకున్నారు. నీటి సప్లయ చూతమనిన, వడియగట్టిన నీరును, ఆపరిశుభ్రమగు నీరును కలసి వచ్చుచున్నవి. ఫలితము, మలినమగు నీరే ప్రజల కాధారమగుచున్నది. శిశురక్షణాధానము వలన, విశేషప్రయోజనము గలుగలేదని, ఆరోగ్యశాఖాధికారి తెలియపరిచెను. డాక్టరు మల్లయ్యగారును, వీరితో నేకీభవించిరి. శిశురక్షణవిధానము క్రింద, డబ్బు చాల కర్చుచున్నది. ఐనను, శిశుమరణముల సంఖ్య రాసురాసు పెచ్చిపోవుచున్నది. శిశురక్షణవిధానమునకు జెండన పనివారలు, మామూలు మంత్రసానుల వలె అజ్ఞానులుగ నుండి అపాయము కలుగజేయుచున్నటుల డాక్టరు మల్లయ్యగారు వెక్కు నిదర్శనముల గనుకజరిచి, మొత్తముమీద నూతనాధ్యక్షులగు తిరుమలపిళ్లగారి నెదుర్కొనెడి ప్రశ్నలనేకములు గలవు. వీరు వీని నెటుల పరిష్కరించుకొందురో ముందుగాని తెలియదు. కమిషనరులు నైతియు పరిపాలనాబాధ్యత సంతను అధ్యక్షునికి మూత్రము వదలక, తమ ధర్మమునుగూడ సక్రమముగ నెఱవేర్చి వారికి తోడ్పడుతున్నచో, పరిపాలనమునందభివృద్ధి గలుగజాలదు. అన్యోన్యసహాయమువలన గాని, పరిపాలనము చక్కబడనేరదు.

సామ్రాజ్యప్రదర్శనము

సామ్రాజ్యప్రదర్శన బహిష్కారము విషయమై మితవాదులు లేనిపోని యారాధనముల గావించి, తుదకు విఫలతజెందిన విషయము ఎల్లరకు గుణపాఠమును నేర్పచున్నది. కేవలము వాగాడంజరముతోను, శుష్కప్రగల్భములతోను కాలముగడుపుచో, ప్రతికక్షులు లెక్క సేయరనుటకు సందియము లేదు. కేనియానిర్ణయము జరిగిన పిమ్మట, మితవాదు లాగ్రహవేసులై సామ్రాజ్యప్రదర్శనము నేమి, సామ్రాజ్యసమావేశము నేమి బహిష్కరింపవలయు నని నిశ్చయించిరి. కాని మితవాద ప్రముఖులగు సెప్టూగారు ఇంపీరియల్ సమావేశమును విడువరయిరి. మితవాదుల యుత్సాహము చల్లారెను. సెప్టూగారి సభలో పాల్గొనుటవలన లాభ మేమయిన గలుగు నేమోనని, వీరు మరల భ్రమ జెందిరి. సెప్టూగారిని బలకరుచుచు తంతి వార్తల నంపిరి. కాని ఫలిత మేమయ్యెను? శాస్త్రీగారి రాయబారమువలన నెంతలాభము గలిగెనో, సెప్టూగారి రాయబారమువలనను సంతియే లాభము గలిగెను. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో స్పెల్సుగారి కాశిన్య మీమారు మరింత పెచ్చు నేమోనని సందియము గలుగుచున్నది. సెప్టూగారు భారతీయుని జన్మస్వాతంత్ర్యముకొంతె పోరాడుటకు మారుగ, తీని పోని సౌకర్యముల కొరకు ప్రార్థించుదొంగిరి. అధినివేత రాజ్యమంత్రులలో స్పెల్సుగారు గాక ఇతరమంత్రులు దెలిపిన సంగతులు నైతియు, ఆక కవకాశ మొసగుట లేదు. ఇట్టిస్థితిలో సెప్టూగారు దేశగౌరవమును అత్యగౌరవమును గూడ భగ్గుముజేసిరి. ఇంపీరియల్

సమావేశమును బహిష్కరించుటకు గలయవకాశ మంతరించినది. సామ్రాజ్యప్రదర్శన బహిష్కారోత్సాహమంతరించినది. సర్ థామస్ బెన్సెటుగారికి బదులు జెప్పుచు, సామ్రాజ్య ప్రదర్శన బహిష్కారపు యత్నములు హిందూదేశమున విఫలమయ్యెనని వికటరుటనుగారు దెలిపి సంతృప్తి గనుకజరిచిరి. స్వల్ప సౌకర్యముల నాశించుటచే, గొప్ప కార్యము లెటులభగ్గుమగునో ఇందునుబట్టిగహింపవచ్చును. ఆదర్శమును మరువక, స్వల్పలాభముల నాశించి లక్ష్యమును కోల్పోవక, మెలగునపుడే జాతీయొక్క కృషి ఫలము గాంచ గలదు.

స్థానిక వార్తలు

యూనివర్సిటీ అబ్యర్సి:—కడేరాసు కానకసభ్యులచే యెన్నుకొనబడినవిషయము యూనివర్సిటీ స్థానములందో కవాకిటి, ఆదిశారాణాని కట్టియారు, నేలను, బాండ్లగురు అబ్యర్సిగా నిలవచున్నాడు.

స్వరాజ్యపక్షము:—రమిరరాష్ట్ర స్వరాజ్యపక్షమున, గడచిన శనివారము సాయంకాలము 5-45 గంటలకు “స్వరాజ్య పక్షము, హైదరాబాద్ నగర” యను విషయమునుగూర్చి యునిగిన యువశాస్త్రము (పోర్టు స్థలాభావముచే నడు ప్రకటించబడుట) కంటిమి. కేవలీ కృతికయందు ప్రకటించబడును.

మద్రాసుమెయిలు:—రైలుకట్టలు తెగుట:—

అనకాపల్లి వాల్తేరుమధ్య రైలుకట్టలు తెగుటచే మద్రాసు మెయిలు నిన్నరాత్రి 11 గ 15 నిమిషములకు వచ్చెను. నిన్న రాత్రి మద్రాసునుండి బయలుదేరిన 10:30 మెయిలు అనకాపల్లి తిరువారీ వచ్చెను. కట్ట తెగుటచే రాకపోకలు సాధ్యమగుట లేదు.

తెలిగ్రాఫు ప్రకటనము:—ఇచ్చటనుండి సూరసి పోవు తిగుట భంగము గలుగుచేత తెగిగా, బర్మా తెలిగ్రాఫు ఆఫీసులకు పోవు తెలిగ్రాములు చాల ఆలస్యమగుననియు, సకాళ పట్టుచును తెలిగ్రాఫు సంబంధము పూర్తిగనే తెగిపోయినదనియు, మద్రాసు తెలిగ్రాఫు ఆఫీసు నూకరింపెం దెలుగుట తెలుపుచున్నాడు.

రాకపోకలు:—అరంజేలు దండలు శనివారము రాత్రి బొంబాయికి జరిగి. జి. వి. పి. రైల్వే జి. టి. ఎంగారగు పొరుగుగారును, కె. జె. ఇ. డబ్బు, హెడల్ స్టనుగారును బొంబాయికి జరిగి. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు నిన్న రాత్రి అనంతపురమునకు జరిగి. మైసూరు దిశ నగు ఎ. ఆర్. బెన్జి గారు నిన్న రాత్రి బెంగళూరునకు జరిగి. వెంకటగిరి రాజుగారు నిన్న రాత్రి గూడూరునకు జరిగి.

సినిమా మేజిస్ట్రేట్:—చన్నపురంబున ఆరేడు మాసములకేరట నూతనబుగ స్థాపించి ప్రఖ్యాతిజెందియుండు సినిమా మేజిస్ట్రేట్ కంటెని ప్రాశంకురువారికి టంగసాల ఏడుబావుల సమీపమున గెంటుజేదియారు వీధిలోనుండు పి. శాగప్పగారి హిందూధర్మ పాఠశాలయందు విద్యార్థులెల్లరును కారి మనస్సాహ్వాదకరంబుగ సినిమా మేజిస్ట్రేట్ నందు జరుగు బుద్ధునిచిత్రించు నేత్రోద్వేగంబుగ చూడవలసి ననియంబుగ మ. రా. రా. శ్రీ. స్కూలు హెడ్ మాస్టరువారిని కడిగింపువై వారు తివుచేయక ప్రెసిడెంటికి ఈ 1928 వ సంవత్సరం నవంబరు 16 వ తేదీన దయతో బాలబాలికలు కోరినవియందే తెలుపుకనగా సినిమా మేజిస్ట్రేట్ వారి డెందబునను అత్యాశ్చర్యంబుగలిగి ఆరభార్జి వైచిత్రి బాలబాలికలయొక్క తురూహలంబులను నెఱవేర్చవలయునని ఈ నవంబరు మాసము 16 వ తేదీ కుకనాయి ఆర్డరుపంపుచు ఉపాధ్యాయులను గౌరవముగ శ్రీగా సంపు నట్లు ఉత్తరువుచేసిరి. అందువై ఆరాత్రి బుద్ధుని చిత్రంబును మేమెల్లరిను గనులార జూచి ఆనందించి వైచిత్రియంబులను సంతసంబు గలుగజేసి వందనశతంబు లర్పించి యవల వారి వ్యాగ్యురంబులకు ఏతెంచినబాం మైతియు. సినిమా మేజిస్ట్రేట్ వారి భగవంతుడు సర్వదాతోడ్పడి మేలంబుగూర్చి రక్షించుటకై ప్రకారంబులయందు వైచిత్రిను ప్రార్థించుచున్నారము—తిక్కలూరు పెంచలయ్య, తెనుగు టీచరు, పి. శాగప్ప మీదూ నూకరింపబడెను.

కర్ణాటక రాష్ట్రీయమహాసభ

రెండవసమావేశము బీజపూరునందు జరుగుట

శ్రీమాన్, సి. రాజగోపాలాచారిగారి

అధ్యక్షతవహారము

కర్ణాటక రాష్ట్రీయమహాసభ రెండవసమావేశము బీజపూరునందు నేటిదిని సమావేశమయ్యెను. మహాసభ అధ్యక్షులగు శ్రీమాన్ సి. రాజగోపాలాచారిగారి హాజరున అధ్యక్షతవహారము నీదిగువ ప్రకటించుచున్నాము:—

ఈమహాసభ నన్ను అధ్యక్షునిగ ఎన్నుకొనినందులకు నందనము లర్పించుచున్నాను. గాంధీమహాత్మునిపట్ల విశ్వాసము చూపుటయందును, ప్రేమతో అనుసరించుటయందును, ఏర్పడే సమస్యలను విడనాడకుండుటయందును కర్ణాటక రాష్ట్రీయమహాసభ ఈ దేశమునందు వేరొక్కటిలేదు. ఇట్టి రాష్ట్రీయమహాసభకు అధ్యక్షత వహించుట నా ఆద్యక్షము.

జ్ఞానమువల్లను, వరదలవల్లను, క్షేగులవల్లను ఈ రాష్ట్రీయమహాసభ గొప్పపాత్రను కలిగినది. వరదలవల్ల రోజేల మంది పౌరులకు నివాసములు లేకపోయినవి. మంగళూరు, ఉడిపి కాంగ్రెసు సంఘము లీ సందర్భమున గావించిన కృషి ప్రశంసనీయము. మిగిలిన పౌరులలో అనేకులు మిమ్ముల విడనాడిపోయిరి. తెల్లము వాస్తవ్యులను కార్యదీక్షపరులను అగు శ్రీయుత కృష్ణారావు కరుణాప్రియగారు, యనకు లగు జయరావు దేశపాండ్య, శ్రీనివాసరావు కోబ్బిగారికి బడియెయ్యి అనదగు సేతు వారాయణదాసు దర్బారు, గంగాధరరావు దేశపాండ్యగారి అనుచరుడగు గోవిందరావు అల్లిగార్ల మరణములు తీరనికొరతలగు జేయుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారు కూడ యూరకుండలేదు. నాగపురమునకు మీరు పంపిన సత్యాగ్రహులు విజయముపొంది తిరిగివచ్చినారు. స్వాతంత్ర్యోద్యమము లగు దత్తేపంతువజలి, దివాకరు, వారాయణరావు రామరావుగార్లు కారాగృహమునందున్నారు.

మొన్ననే కాంగ్రెసుమహాసభ జరిగినది. త్వరలోనే వేరొక మహాసభ జరుగనున్నది. కాశీ దీర్ఘమగు ఉపన్యాస మొనగుట అనవసరము.

కాంగ్రెసుసమాధానము

కాననభూబహిష్కరణప్రచారమును కాంగ్రెసువారు తాత్కాలికముగ ఆపి కాననభూమి ప్రజేకంపదలచినవానికి కొంత అనుకూలావకాశ మొనగుటకు అంగీకరింపబడినది. తప్పని పనిగ ఈసమాధానము అంగీకరింపబడినది. ప్రతిపక్షుల భేదాభిప్రాయములను గౌరవింపి సహనభావముతో నుండుట మహాత్ముని అనమోద్యమసూత్రములలో ముఖ్యమగు సూత్రమై యున్నది. తననమ్మకముల ననుసరించి ప్రసంగించుటచేత కాట్టి అటంకములను వనము కలుగజేయకూడదు. మితవాదులపట్ల ఇంతకు పూర్వము మనము సహనము చూపుచుంటిమి. స్వరాజ్యపక్షమువారు కేటము సహనము మాత్రమే గౌరవించుచు, కాంగ్రెసునందును అసహనమోద్యమ కార్యక్రమము పట్లను దేశీయులకు సంపూర్ణవిశ్వాస ముండుటచే కొంతకాలము కాననభూమి బహిష్కరణప్రచారమును ఆపుట చేసి తమ కార్యక్రమమును కొనసాగించుటకై అవకాశమివ్వవలయునని స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరిరి. కాంతముకొరకును వికమత్యము కొరకును స్వరాజ్యపక్షమువారి కోరిక అంగీకరింపబడినది. కాని అసహనమోద్యమ సిద్ధాంతములకు విరుద్ధమగుచుండు చాలామార్గము ప్రయోగముచేయుట వివాదకరము. కాననభూమియందు చేరి పనిచేయు ఏమటువారైనను సరే కాంగ్రెసు ఆదరణకు పాత్రులు కాజాలరు. ఈ వికమత్యముకొరకే ఉప్పుపన్ను, నాథ, కెవాగ సమస్యల నాధారముగ గైకొని ప్రభుత్వమువారిని ప్రతిఘటించుటకు చేయవలసిన ప్రయత్నము లన్నియు వెనుకపడిపోయెను. ఈ వికమత్యముకొరకే గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతములను నియోజకవర్గమువారికి తెలుపువని మనము వదలుకొంటిమి. 1920 సంవత్సరమున బహిష్కరణప్రచారముకల నియోజకవర్గములందు కలిగిన ఉత్సాహఫలితములను, ఇప్పుడు స్వరాజ్యపక్షమువారి విజయమువలన నియోజకవర్గములందు కలిగిన ఫలితములను పరిశీలించి చూచిన కాంగ్రెసువారు ఈ వికమత్యముకొరకు సహనభావమును అంగీకరించి ఎంత సహనముచూపిరో సుష్టుమగును. కడచినదానికి చింతించక ఇంకమిద వైనను అసహనమోద్యమ సిద్ధాంతములకు నిరుద్ధమగు కార్యక్రమములకు కాంగ్రెసు ఎడమయ్యని విధమున ప్రయత్నించక తలెను. స్వరాజ్యపక్షమువారు అవలంబించవలసిన కార్యక్రమ మెట్టిదో

ఎరికిని తెలియదు. స్వరాజ్యపక్షమువారిసంఖ్యను కాననభూమియందు దింకను అధికము చేసికొనుటకు వారు మరియొక మూడు సంవత్సరములు కాదుకొనియుండవచ్చును. త్రివిధబహిష్కరము కూడ అంతమొందవలయునని వారు కోరవచ్చును. ప్రతిఘటనోపాయములు మొదలు సహకారమువరకు ఏదేనిదయినను వారు అవలంబించవచ్చును. బెసాంటుగారు స్థాపించిన కన్వెన్షనునందు స్వరాజ్యపక్షమువారు చేరవచ్చును. కాని కాంగ్రెసునకును స్వరాజ్యపక్షమువారికిని ఎట్టిసంబంధ ముండకూడదు. ఈసూత్రము అంగీకరింపబడకుండున కాంగ్రెసుమహాసభ క్రియముగ అసహనమోద్యమవిధానమునే విడనాడవలసిన సమయము వచ్చును.

రాజకీయ పరిస్థితులు

గాంధీమహాత్ముని అద్భుత క్షివలన ర్యాపించిన ఉద్యోగము క్రియముగ క్షీణించిపోయినది. మహాత్మునిచే ప్రతిపాదించబడిన నూతనసిద్ధాంతములు ఆదర్శములుపట్ల ఉత్సాహము విశ్వాసము తగ్గిపోవుచున్నది. కొల్లేమూర్తి కావలయునని పలువురు కోరుచున్నారు. ప్రాంతమాత్రములునుచికిరముగ లేవు. ఏవో గొప్ప ఫలితములు కలుగునని పౌరులు అసదృశముగా ఉత్సాహముతో పనిచేసిరి. అనుకూలఫలితము లేరనడనందున ఉత్సాహము విశ్వాసము క్షీణించినవి. సంకయము, ఆకాంక్షయు వృద్ధిచెందుచున్నది.

ఈ ఉద్యమము ప్రారంభముకాగానే మన ప్రతిపక్షులు భీతి ఆశ్చర్యములకు లోనై అవలంబించిన విధానము మనకు సహకారిక మండెను. ఇప్పుడు వారు మిగులజాగ్రత్తతో మెలగుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు మనకన్న బలవంతులను నమ్మకము ప్రజలయందు వ్యాపించుచున్నది. మహాత్ముడు స్వాతంత్ర్యమనభవించుచున్న కడపటిదినములలో ఇట్టి పరిస్థితులు వృద్ధిచెందుచుండెను. ఈ అవిశ్వాసము అవసరమును అంతమొందించుటకు మహాత్ముడు ప్రయత్నించెను మహాత్ముడేనెవరు యమన ఈ చిక్కు మరింత అధికమగుటయందెట్టి ఆశ్చర్యము లేదు.

గాంధీమహాత్ముని కార్యక్రమము విజయము గాంచుట కిది యన్నియు అంతుకములుగ నుండ, గాంధీమహాత్ముని అహింస సిద్ధాంతములపట్ల విశ్వాసములేనివారు తమ కార్యక్రమమును వ్యాపింపజేయ ప్రయత్నించుచున్నారు. ప్రభుత్వమున మహాత్ముని నూతనసిద్ధాంతములు సాటి లేని ఉన్నతమున కలిగింపజేసెను. ఇప్పుడు ఆ ఉద్యోగము క్రియముగ అంతమొందుచున్నది. ఉద్యమ కార్యక్రమమునందలి నైతికసిద్ధాంతముల కివ్వబడిన ప్రాముఖ్యత నిరసించబడుచున్నది. తమ రాజకీయ సమస్యలకు వీలగు విధమున కార్యక్రమమునందు మార్పులు కలుగజేయుటకు కొందరు ప్రయత్నములు గావించుచున్నారు. వారు కోరుకది ద్వేషము చేరుకాదు.

అహింసకాదు దౌర్జన్యము. త్యాగము కష్టసభముకాదు. అశ్శల్యమగు కష్టసభముతో ప్రతిపక్షులను చిక్కుల పట్టెటలయనని వారు కోరుచున్నారు. కొల్లేపక్షమువారు ఇట్టి కుట్రమగు సత్యాగ్రహమును కోరుచున్నారు. మానవులు దేశముల కానియు, సహజముగ దౌర్జన్యపరులు స్వలాభపరులనియు, ఇతరులను బలముకల్గ లొంగిడిన గాని వారు గౌరవించరనియు వీరివాదము. మహాత్ముని సిద్ధాంతములకును ఈ వాదమునకును ఎంతయో వ్యత్యాస మున్నది. మానవులు దైవతుల్యులనియు ఎల్లప్పుడు మంచికోరువా రనియు, పశుబలప్రయోగము కన్న శ్రేయోకలనన, శిక్షకన్న సానుభూతివలనను అధిక మగు లాభము కలుగునను సూత్రములపై మహాత్ముని కార్యక్రమము ఆధారపడియున్నది.

జర్మనప్రభుత్వమువారు గాంధీమహాత్ముని సూత్రముల నాచరణయందుంచుటకు ప్రయత్నించిరి. కాని బౌద్ధాసభము/త్యాగముపట్ల వారికి విశ్వాసములేనందున వారిప్రయత్నముల కలన లాభము కలుగలేదు. దౌర్జన్యరహితమగు ప్రతిఘటనవిజయము త్యాగముపై ఆధారపడియుండును. యంత్రము ఎట్లు పాణిముతో రరికాదో అట్లే జర్మనీవారి కలంబించిన విధానమునకును మహాత్ముని ఉపదేశమునకు భేదమున్నది.

రాజకీయవిషయములందు ప్రభుత్వమువారికి ఇబ్బందులను కలుగజేయుట సత్యాగ్రహము కాజాలదు. ఇట్టి ప్రయత్నములన్నియు ఆడంబరములతో కూడిన ఆగ్రహోద్యమములవలె వ్యర్థము లగును. విద్యుచ్ఛక్తితో కూడిన యంత్రముల సహాయమువలన జీవములను కలుగజేయుట ఎట్లు అసాధ్యమో ఇట్టిప్రయత్నముల వల్ల సంపూర్ణవిజయము గాంచుట కూడ అసంభవము. ఇదంతయు 2వతరగతి దౌర్జన్యమగును. గాంధీమహాత్ముడు మన్నంతవిశ్వాసము ద్వైతము ఏర్పడినప్పటి దుష్టశక్తులను ప్రతిఘటించి అత్యుబలమువలన విజయముగాంచగలము. సంపూర్ణమగు బౌద్ధాసభము, శత్రువులను సంపూర్ణముగ పేమించుట, అవసరము. మరణదండన అనుభవించుచున్న క్రిస్తు తన శత్రువులపట్ల పశ్చాత్తాపముచెంది కన్నీరుగార్చును. శత్రువులను పేమించుటయనెన ఇదియే. ఇదిలేకుండున అసహనమోద్యమము సాత్విక నిర్యామ విజయము గాంచవు.

నిర్మాణ కార్యక్రమము

ఈ చిక్కులన్నియు అంతమొందవలయునని నిర్మాణ కార్యక్రమమును సంపూర్ణముగ కొనసాగించుటయే శరణ్యము. రెడికట్టలను రగులపెట్టుట ఎంతకష్టమో ఇప్పుడు నిర్మాణ కార్యక్రమమును కొనసాగించుట అంతకష్టము. కాని వంటచేయుటకు కట్టెలను రగులపెట్టుట ఎంత అవసరమో అట్లే మనము విజయముగాంచుటకు నిర్మాణ కార్యక్రమమును కొనసాగించుట అంత అవసరము. ఇతర కార్యక్రమములు ఆడంబరముగ నుండవచ్చును. కాని బౌద్ధాసభ/కార్యక్రమమునటి లాభకరమగు కార్యక్రమము వేరొకటియుండదు. ప్రస్తుతము నిర్మాణ కార్యక్రమమునంతయు ఆచరణయందుంచకపోయినను ప్రతిఘటన యందును రాటుముపై నూలువడకునట్లు చేయుటకు గట్టి ప్రయత్నములు చేయువిషయమై మనశక్తుల నన్నిటిని ఉపయోగించవలెను. రాటుమనగా దౌర్జన్యరహిత్యము, అస్పృశ్యతను అంతమొందించుట, త్రాగుడుపీకాచమును పారదోలుట, సాంఘిక సేవ హిందు మహమ్మదీయ వికమత్యము గాంధీయుగస్థాపనము. ఇదంతయు మాటలకాదు. నిజముగ రాటుమువలన ఈలాభములన్నియు కలుగును. రాటుము అహింస ఈరెంటికొరకు మనము ప్రయత్నించవలెను. రాటుముపై మాట్లాడుట అవసరము. వడకుట ముఖ్యము.

అహింస

అహింససిద్ధాంతముపై విశ్వాసము క్రియముగ తగ్గిపోవుచున్నది. పౌరులు మరల ఈసిద్ధాంతమును గౌరవించునట్లు చేయవలెను. హిందుమహమ్మదీయ వికమత్యము అహింసాసిద్ధాంతమును దేశము అంగీకరించుటపై ఆధారపడియుండును. పంచాయితీ సంఘములవలన లాభము కలుగదు. కోర్టులపట్ల కేసులు వెగిరినట్లు సభలవలన తగవులు అధికమగును. సాంఘిక వికమత్యమునకు అహింసాసిద్ధాంతప్రచారముఅవసరము. ఒక చక్కని కార్యక్రమమునందు గాంధీమహాత్మునిపట్ల గౌరవమువలన ఆచరణయందు యోగ్యముకాని అహింసాసిద్ధాంతము చేర్చబడినది పలువురు తలచుచున్నారు. కాని ఈ కార్యక్రమమున కంతయు అహింసయే మూలాధారము. ప్రభుత్వమువారి దౌర్జన్యమును పౌరుల బలహీనమును ప్రతిఘటించుటకు అహింస అవసరము. దేశమునందు వ్యాపించుచున్న నిరంకుశాధికారము అహింసతో కూడిన ధర్మ పరిపాలనము స్థాపించవలసినదని మనము గాంధీ సిద్ధాంతము. ఈ విషయమును మనము మరచిన మరల మనము ప్రభుత్వమువారి వశమైపోగలము.

రాజకీయ పరిస్థితులను నాకు తోచిన విధమున వివరించితిని. మన ప్రయత్నములు విజయము చెందలేదని చింతించుట అనవసరము. మనము స్వాతంత్ర్యము కోరుచున్నాము. నేటి దినము ఉత్సాహము కొంత తగ్గియుండవచ్చునగాని నిజముగ దృఢ ప్రయత్నములు గావించిన తర్వాత మనము స్వాతంత్ర్యము పొందగలము. మన కార్యక్రమమునందు లోపములేదు. మన శత్రువులబలము అధికముకాదు. మనము అవజయము గాంచుటకు మన ఉత్సాహము స్వాతంత్ర్య వాంఛ తగ్గుటయేకారణము. ఉత్సాహముతో స్వాతంత్ర్యము పొందుటకు ప్రయత్నించిన అన్ని చక్కబడెను. స్వాతంత్ర్యము జీవించుట యనియు, దాగ్యము మరణమనియు దేశము గ్రహించి పనిచేయగలదు. స్వాతంత్ర్యము పొందుటకు గాంధీమహాత్ముడు నూనించిన మార్గము తప్ప వేరుమార్గము లేదు. అని నేను దృఢముగ నమ్ముచున్నాను. నేడు కాకున్న కేవలము ఈ సత్యమును దేశము గ్రహింపగలదు. నేడుకాకున్న కేవలము మనము స్వాతంత్ర్యము పొందగలము. కావున అసహనమోద్యమము అంతమొందినది చెప్పట ఆవిశేషము. భారతీయులు అసహనమోద్యమమును విడనాడవలయు, స్వాతంత్ర్య సంగ్రామమును విడనాడుటయందు సుకూడ అసంభవములు.

నాభా

నాభా సంస్థానము విషయమై కొంతచెప్పెదను: దేశోపానుని ప్రభువుగారు అవలంబించిన విధానము మరలప్రారంభింపబడినది. ఆడంబరముతో కూడినమాటలతో ప్రజలు మోసపుచ్చుచుదిరి. సంస్థానాధీశులు దుష్టులుగ నుండవచ్చును సేనలులేక పోవచ్చును సంఘలపట్ల స్వాతంత్ర్యము లేనివారై యుండవచ్చును. కాని చట్టము ననుసరించి వారు సంస్థానాధీశులుకదా విరోధఖండమునందు నాభావంటి చిన్న రాష్ట్రము లెన్నియోయున్నవి. కాని ఆరాష్ట్రపు రాజును రాజ్యమునుండి తొలగించుటకు ప్రక్కనున్న బలవంతులగు రాష్ట్రములు ప్రయత్నింపవు. ఇట్టిప్రకారము కైపు ప్రభువుగారి స్థానం, వారనుపెట్టిగొనుంగారి దోడిడివలె ప్రాంతకాలములందు యుక్తముగ నుండియుండవచ్చును. కాని ఇట్టికృత్యములను ఈకాలమునందు మనము సహించజాలము. నాభాసంస్థానాధీశుడు స్వయముగ తమరాజ్యాధికారమును వదలుకొనిరో లేకబలవంతులపై వదలుకొనిరో ముఖ్యముకాదు. నాభాసంస్థానాధీశుని పరిపాలనము చక్కనలేకపోవచ్చును కాని అధికారమునుండి తొలగించుటకు మనకుమాట్లాడేదో నిజమగుప్రభుత్వమువారినికొకడే హక్కులేదు. రాజును అధికారమునుండి తొలగించుటకు పౌరులకు అధికారమున్నది. తాత్కాలికప్రభు

త్యమును నిమిషము అధికముకాదు పాపము. పృథ్వీమండలమున గౌరవమును కాపాడుటకై పాటుపడు కాంగ్రెసు మహాసభ ఈవిషయములను గమనించి, బ్రిటిషుప్రభుత్వవారి అక్రమచర్యను ప్రతిఘటించవలెను. సిక్కులు ఈసందర్భమున ప్రైవేటుతో ప్రతిఘటన పాటుమునకు నడంగినారు. అవసరమువచ్చినపుడు వారలకు తోడ్పడి మనధర్మమును నిర్వహించుటకు వెనుదీయ గూడదు.

నాథనుస్య నాథతో అంతమొందలేదు. గురువార ప్రభుత్వసంఘమును అంతమొందింప ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారిని ఎదుర్కొనుటకు భారతీయులు సంసిద్ధులై యున్నారు.

కాని ఈ సందర్భమున అకాలీలు గాంధీ నూత్రములకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించుట శోచనీయును. బాధానుభవముపై నమ్మకము కలిగిపోయియుండు డి. ఫెన్స్ పట్టుకొనకగిరుకాబాగు నందు సిక్కులుపోరాడి విజయముగాంచిరి. ఇప్పుడుకోర్టులలో డి. ఫెన్స్ పట్టుకొనుట లోపమగుచున్నది. గురుకాబాగు విజయము గాంధీసిద్ధాంతములకు విజయము. ఇప్పుడుకూడ సిక్కులు ప్రభుత్వమువారి అక్రమములను నిరూపించుటకు డి. ఫెన్స్ పట్టుకొను చున్నారని బాధలకు వెరచి తప్పించుటకును కిట్లుచేయుట లేదని నాకుస్పష్టముగ తెలియును. కాని సత్యము బాధానుభవమే. ప్రభుత్వమువారి దుండగములను వెలిబుచ్చుటకు. డి. ఫెన్స్ పట్టుకొనుటకును బాధానుభవమునకును సమన్వయ మేర్పడదు. అసహాయోద్యమము లాయర్లు కోర్టులయందు వాదించుటకు ఆ మోదింపదు. పార్లమెంటు సాంప్రదాయముల ననుసరించి ప్రతి ఘటనోపాయములకు గడంగుటకును శుద్ధియును అసహాయోద్యమమునకును ఎంతభేదమో కాంతయుగ బాధలను అనుభవించుటకును కోర్టులయందు వాదప్రతివాదములు జరుపుటకు ఎంతయో భేదమున్నది.

ఇంక చెప్పవలసినవిషయము లేవియులేవు. మీరు విశ్వాసముతోడను. ఉత్సాహముతోడను నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించెదరని నమ్మచున్నాను. ఎప్పటికలెనే ఈరాష్ట్రము వారు మహాత్మునిపట్ల విశ్వాసము వృద్ధిచెందుచుండునని నమ్మచున్నాను.

భారతదేశవర్తక సంఘముల ప్రథమ సమ్మేళనము

బొంబయి వర్తకులు పాల్గొన నిరాకరించుట

బెంగాలు వర్తక సంఘముచర్యకు ఫలితము

బొంబయి, 17 నా. - డి. కేంబరు 8 వ తేదీన బొంబయి యందు జరుగనున్న, ఇండియా, సిలోను, వర్తక సంఘముల సమ్మేళన ప్రథమసభా సమావేశమునకు రావలెనని గోరుచు వంటి అహ్మద్ షరీఫుద్దీన్ ప్రతిఘటించుచు బెంగాలు వర్తక సంఘమువారి చర్యను వీక్షించిన తరువాత దా మినహా సమావేశమున పాల్గొనకలెనని దెలుపుచు బొంబయి యందలి గొప్పగొప్ప వర్తకులు చాలమంది ప్రత్యుత్తరమొసగిరి. నర్ బుద్ధిజీవీ భాయి, కవలీజీహా. గీరు. ర్. డి. ఇ. వాచా, ఫజల్ భాయి, కిరీ భాయి, మన్మోహన దాస్ రాణి, గో. బ్లా భాయి క్యామలదాసు, నర్ పుషోత్తమ దాసు ధామదాసు, జహంగీరు బి. వెటిటె లాల్ జి. శారాయ్ జీ మొదలగు వారు గురుగారు. తేజయ్యకొ. అభివృద్ధి యంతయు వాధారణమున్న ఈవిషయమున కిదిగల విచారించవలెనని, బెంగాలు వర్తక సంఘమువారు ఇట్టివర్గ దీను కొనుటను గురించి యూరోపియన్ వర్తక సంఘము తెలియును తమయినట్లు దివి దెలుపకపోవుటచే, ఇట్టివర్గము నీరసించు సర్వధిక సంఖ్యాకు లగు భారతీయుల పాటుమును వ్యక్త మొనర్చుటకుగాని ట్రాన్స్ పోసికచేసిన దెలిసిరి.

కలకత్తా ఇండియన్ అసోసియేషనువారి అసమ్మతి

కలకత్తా, నవం 18: - ఇండియన్ అసోసియేషనువారు, పేపరు కలెన్సియను, బంగారు నిలువనిధియు భారతదేశములోనే యుంచవలెననియు, భారతదేశపు సెక్యూరిటీలలోనే వెచ్చింపవలెననియు గోరుచు రాజప్రతినిధికి లేఖ వ్రాసెడి. వర్తక సంఘముల సమ్మేళన సమావేశమునకు ముగ్గురు ప్రభుత్వసభ్యులు జని పాల్గొనుటకు అసమ్మతిని దెలుపుచు, వారెచ్చట జని పాల్గొనుటకును, భారతదేశ ఆర్థిక భివృద్ధికి భంగకరమగు ఫలితములు గలుగు ననియు, ప్రభుత్వము వారిని అంగీకరించుచున్నారని ధీమాపడు ననియు అసమ్మతిని దెలుపుచు తీర్మాన మొనర్చిరి.

హోమిగారి వాఙ్మూలము

కొన్ని భాగములను తీసివేయుట

టూరీపుబ్లికేషన్ వారి విచారన

(ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సెక్షన్)

నవం 17: - టూరీపుబ్లికేషన్ వారి రీడింగున మధ్యప్రదేశ్ 1-30 గల సమావేశమై. అధ్యక్షుడు హోమిగారి కిట్టనియను: మీరువాఖిలజాతీయ ప్రాథమిక వాఙ్మూలమును ఏభాగము భాగించవలసినదియు, బోర్డువారు చాల అగ్రహార విచారించిరి. తాతాజీవారి పృథ్వీకార్యములకు సంబంధించిన అంశము దానిలోగొన్ని కలవు. 1912 సం॥ నుండియు నీటి కలకరకు, ఉత్పత్తియారుకేయట కను వ్యయమును, వారసలంబించువర్తకులను దెలుపు చిహ్నముండి వానిని మీరు సంపాదించి యుండురు. కంపెనీవారు వానిని రహస్యముగా నుంచుకొనినను వానిని మీరు సంపాదించిరి. మిక్కిలెక్క రెట్లు వెలిసినో తెలుపుట మీరు నిరాకరించుటచేత, కంపెనీయొక్క రహస్యములను దాచియుంచవలసిన బాధ్యత గల కంపెనీ యధికారుల ద్వారా మిక్కిలెక్కను సంపాదించిరినిమాత్రమే బోర్డువారు యాపించు కొనగలరు. అందుచేత మీ సాక్ష్యమును అంగీకరించి, చాల అక్షేపణీయములను మార్గములలో మీరు సంపాదించి విషయములకు ప్రచారమునొనగుట ప్రజాసేవమునకు ప్రతిఫలము. మీ వాఙ్మూలమునకును రి. కార్తవ్యమునకు గాని, అవిషయముల వాధారణముగదీసికొని నిన్ను విచారించుటకు గాని బోర్డువారు సమ్మతి పజాలరు. విషయమై యభ్యంతరము వర్తింపనిభాగముల కొన్ని వాఙ్మూలమునందు గలవు. అధికముల వాధారణము చేసికొని: - నీకన్వేష మొనర్చుట. - 19 తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటల విచారించుటకు బోర్డువారు రంగీకరించెను. వాఙ్మూలమునండి తొలగించవలసిన భాగములు చాల గలవు. అండిలి విషయములు ఇదివరకే బోర్డువారి దృష్టి నొకరించిని. వానిని గురించి బోర్డువారు విచారించుచునే యుండురు. కాని, అక్షేపణీయములను మార్గములలో సంపాదించిన వివరములను, బోర్డువారు తమవిచారణ వాధారణముగా గొనజాలరు. అట్లొనర్చుటకును బోర్డువారు గూడ, అమర్తముల నడచించుట కంగీకరించిన సేవమునకు వారి యగుదురు. బోర్డువారి వనరులతోను వివరములను తాతాజీవారి నీవారి నడిగియు తెలిసికొనెదరు. బోర్డువారుగోరిక వివరముల నన్నిటిని సవరణ చేయుటకు కంపెనీవారి పూర్వము నిర్ణయముండెడి.

హోమి గారంతట బోర్డువారి పరిష్కారము నంగీకరించుచు ప్రాథమిక వాఙ్మూలమును జదివెను. తనకును, తన పూర్వపు యజమానులకునుగల సంబంధములగురించి బోర్డువారి కక్షించుట అసంబద్ధమని సాక్షి ఖండించెను. ఇంకను సాక్ష్యము వ్రాస గుటనుగురించి విచారించుకొని, సాక్ష్య మొసగునదియు లేనిదియు 19 తేదీన దెలిపెదనని సాక్షి అభ్యర్థకుడు ప్రత్యుత్తరమొసగెను. అంతట బోర్డువారు కార్యమును ముగించిరి. సోమవారమున, బొంబయి ఉత్పత్తి-ఇనుప వర్తకుల సంఘమువారు విచారించవలెను.

ఇండియన్ బార్ కమిటీ

నాల్గొండు వారా, ఇర్రూజి ముల్లాగారు, ఇండియన్ బార్ కమిటీ యందు తమ సభ్యత్వమునకు రాజీనామా వ్రాసెనుటచే, అలహాబాదు నందలి ప్రభుత్వ న్యాయవాదియగు రా. బ. బాబు లలిత మోహన్ బెర్లీ గారు రాజీనామాను నిమిషించుట.

ఇండియన్ బార్ కమిటీ నిర్మాణము

కలకత్తా వర్గీకృత అసమ్మతి

కలకత్తా, నవం 18: - ఇండియన్ అసోసియేషనువారు, ఇండియన్ బార్ కమిటీయొక్క నిర్మాణమునకు అసమ్మతిని దెలుపుచు, కలకత్తా హోమిగారి కక్షి సంఘమున కందు ప్రాతినిధ్యముండవలెనని గోరుచు రాజప్రతినిధికి లేఖ వ్రాస్తోనగిరి.

విలియం చర్చి మరణించుట

కలకత్తా, 18 నవంబరు: - ఇదివరకు రైల్వేబోర్డు వారి మొనింగు ఇంజనీరుగ నుండి, రాత్రి 11 గంటల నుండి, నవంబరు 18 వరకును పుచ్చుకొని రైల్వేలను మోసమోసమొనర్చుచు నేర మోసాపింపబడిన ఆర్. డబ్ల్యు. చర్చిగారు కలకత్తా సెషియన్స్ కోర్టు నందు ఈదినమున మరణించెను. ఈతనిపై కేసులైన కేసులలో శిక్షదినమున, తీర్పు చెప్పవలసియున్నది.

విదేశ వార్తలు

నవ్వపరిహార విచారణ సంఘము

నేర్పరుచుటకు వరాను లంగీకరించకుండుట

సార్వభౌమును విచారణము

లండన్, నవంబరు 16: - నవ్వపరిహార సంఘము విచారించుటకు ప్రత్యేక ఆర్థిక కేసులను నియమించుటకు వరాను లంగీకరించకపోవుట చాల విచారకరముగా న్ని సార్వభౌముడు తెలియజేసెను. ప్రస్తుత విశాఖ ఆర్థిక పరిస్థితులను బాధి చాల కలితావమును జూపిరి. ఇర్లీలో బయలుదేరిన ఉత్పాదకమును పరిస్థితులనుగూర్చి ప్రభుత్వమునా రక్షిత్వతో ఆలోచించు చున్నారని. లాసేనుండి పూర్తియగుటచే సామాన్య ప్రాచ్యతేయముగా కాంతి కలుగునని. సారాయని దొంగతనముగ దిగుమతి చేయుచున్న విశేషమునుగూర్చి యునైటెడ్ స్టేట్స్ ప్రభుత్వము వారితో పరిష్కారము ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవని.

జపానుదగ్గిరికి తమసంతాపమును జూపిరి. ఈవిషయము ప్రైవేటుతో భరించుచున్నందులకు ఎంతయు తనదసానుభూతి కలదని.

దొంగిలించునపుడు భారత ప్రతినిధులు ఒండొలల పట్ల నువ్వువాడునుటతో ప్రకరించిరి.

సామాన్య వర్తకాభివృద్ధి సామాన్య జాతీయత్వమును చాలముఖ్యమైన విషయము లని. దీనిమీదనే ప్రజల విశ్వాసము ఆధారపడియున్నదని. ఇట్టిసమావేశములచే అస్మద్యక్షియులకును అధినితేత్రు ప్రజలకును పరస్పరసహకార మేర్పడునని.

వ్యవసాయము

పనిలేని కార్మికులనుగూర్చి చాల సంతాపమును జూపిరి. బ్రిటిషుమార్కెటులను కాపాడినగాని ప్రస్తుత పరిస్థితులు వాగు పడవనియు కార్మికులను నిభివృద్ధి గలుగదనియు నాయుత్తరవర్గము వారు నిశ్చయించిరి.

లాసేను పరిష్కారమునకు సంబంధించిన కొన్ని విషయములను సాధ్యమైనంతవరకు పార్లమెంటువారికి తెలియజేయుటకు నని.

లాసేను సంధివరకులను అయిపోవెట్లుటకు ఒకరిల్లు ప్రతేకపెట్టుటకు నని. ఈ సంధివరకు తుర్కీ నూతనకేసు ప్రారంభమగునని. వర్తక రాజీయభావిభాగ్యోదయము కలుగునని. తుర్కీలో మరల స్నేహమును జాతు పన్ను ఇతరదేశముల గూడ భాగ్యోదయమును గాంచగలవని.

సామాన్య వస్తు ప్రదర్శనము

భారతీయుల బహిష్కరణము

కామన్వెస్థలో చర్చ

లండన్, నవంబరు 16: - బ్రిటిషుసామాన్య వస్తుప్రదర్శనములో పాల్గొన దలచుకొన్న వారికి భారతదేశమునకు కొంతసేపు మియబడిన. ఈ స్థలములను వినియోగించుకొను విషయము ఆయా రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారి అధికారములో నున్నది. భారతసంస్థాపాధీశ్వరుల చేతులొచ్చునది. లాహారుకాంగ ఎండరు ప్రదర్శనమునకు స్థలము కావలెననిరో తెలియదనిది. రైల్వే ప్రభువు టెన్టు గారికిబయటిది.

పీఠావధివారికి తెలిసిందెంతయు సామాన్యవస్తుప్రదర్శన బహిష్కరణమునుగూర్చి భారతీయుల ప్రయత్నములు అంతగా విజయము గాంచలేదని తెలియుచున్నదని.

సామాన్య వస్తుప్రదర్శనమునుగూర్చి మం. కేమియన్ థింగ్ కడ నవసరములేదని డెకన్ ప్రభువు తెలియజేసిరి.

సామాన్యమునండి ప్రతినిధులందరకు వచ్చెదరని నర్ కేమున్ డి. కె. నాగారు తెలియజేసిరి.

ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగున్నవనియు 'చాలమంది ప్రదర్శకమునకు వచ్చెదరనియు చార్లస్ మెక్ యోడుగారు తెలియజేసిరి. ప్రదర్శనమునకు అభయము 80000000 మంది యొక వచ్చెదరని. దీనివలన ప్రదర్శనమునకు చాలదబ్బుగూడ వచ్చునని.

స్త్రీలు సేనాని

16-వ తేదీన దక్షిణాఫ్రికాకు బయలుదేరెను

38 - వ దేశీయ మహాజనసభ

కాకినాడ ప్రమా వేళము

ది 30-11-28 తేదీకి ఆసగా యీ నెలఖరతు సమ్మక సంఘసభ్యులను చేర్చుకొనుట అవశ్యమగును. కావున సభకు సభ్యులుగా చేరవలయునని వారు మేమును సమ్మకసంఘ కాన్సల్టండును ఈ సభకు అందజేసికొనవలెను. ఇంతవరకు జరిగినవర్తన తెల్లరకును టిక్కెట్లు 1-12-28 తేదీనుండి యిచ్చు బడును. ఇదివరలో టిక్కెట్లు నవంబరులోనే యిచ్చుబడునని ప్రచురింపబడినది. కాని నవంబరు నెలఖరతుకు సూద వర్తన లను చేర్చుకొనుచుండును. కావున యీ మాసములో టిక్కెట్లు యిచ్చుబడవు. ఇదివరకే వర్తనలుగా చేరవారు యీ సుగతిని గమనించి వారివారి రసీదులను 1-12-28 తేదీనుండి కార్యాలయమునకు పంపవలెను. కాని యీలోపున పంపక రలేను. కొందరు సభ్యులు తమ రసీదులను కార్యాలయమునకు పంపి యున్నారు. వారికికూడ అందరితోపాటు దిశంబరునుండియే టిక్కెట్లు పంపబడుననిగాని యీలోపున పంపబడవు. కావున తెలియపర్చడమైనది.

నేట్రకంటి శ్రీనివాసకోనేట్రావు, కాకినాడ, 17-11-28, సమ్మకసంఘ కార్యదర్శి.

భారతీయవాణిజ్యనాకాదళము

కాలికట్టు, నవంబరు 17:- కాలికట్టు వర్తకసంఘమువారు నిన్న సాయంత్రము మధురదాసు కల్లభద్రాచారి అధ్యక్షతన కేంద్ర సమావేశము నావ్వరకు భారతవాణిజ్య నాకాదళ నిర్వాహకుల వేడుకయొక్క ఆధిక్యతామీక స్థితి చాల ఆసక్తికరమైనది. భారతవేడుకయొక్క స్వరక్షణకై కవసరమయిన దృఢతను దెలుపుచు తీర్మానము వహించిరి. ఆమెరికా, పాప మాండువేళము లకు కలసి భారతవేడుకను సూద కొస్తావ్యాపారమును భారత నాకాదళ ప్రత్యేకించుననియు నీసంఘమునా రభిప్రాయపడిరి ఇంకియా, సియాను వర్తకసంఘముల సమ్మేళనమునాకు, కొస్తా వర్తకమును భారతవర్తకులకు ప్రత్యేకింప వలయునని దని కావోపునమావేళమున తీర్మానము దెచ్చి భారతీయులకు కమిషన్ దు తాము యజమానుల నుండుటకు గల సహజమహమ్మను ధం గవరచుటకు గావించుచున్న ప్రయత్నములను తీర్మానం రసి చుచు, ఈవిషయవారకును చక్కను భారతీయవర్తకసంఘములు తీవ్రముగ నడమృతి నిద్రాప తీర్మానించుట.

నాతావరణ టిప్పి

1928 సం॥ నవంబరు నెల 19 తేది సోమవారము

జిల్లా ముఖ్య పరములు	కర 24 Xంటులలో అర్జ్యులొనగ	కర 24 Xంటులలో అర్జ్యులొనగ	కర 24 Xంటులలో అర్జ్యులొనగ	అక్రొబరు 1-వ తేదీనుండి వర్తన	మాములు వర్తనలో వర్తనము
గోపాలపురం	...	...	...	...	...
కొర్రాపుట్	...	...	...	...	...
విశాఖపట్నము	...	...	...	...	...
కాకినాడ	85.1	74.7	...	81.09	18.65
మచిలీపట్నము	89.1	78.0	...	15.10	2.88
గుంటూరు	...	...	...	...	...
కర్నూలు	90.2	62.1	...	1.76	2.66
బళ్లారి	98.5	65.1	...	1.46	4.12
అనంతపురం	...	...	...	...	...
కడప	90.0	66.7	...	5.11	2.20
నెల్లూరు	83.9	71.1	...	23.59	7.74
మద్రాసు	89.1	74.2	...	19.52	1.66
కడపూరు	92.9	76.0	...	26.45	5.13
కలూరు	...	...	...	...	...
నెలమ	95.5	71.4	...	4.66	4.90
కొయంబట్లూరు	83.4	68.6	...	6.68	2.54
తిరుచనాపల్లి	97.1	74.5	...	8.28	2.20
నాగపట్నము	89.6	76.0	...	20.76	1.11
పుదుచ్చోరి	...	...	...	...	...
మధుర	94.3	71.0	...	9.06	2.72
పాంబర	99.3	79.8	...	11.44	5.62
తిరునల్వేలి	...	...	...	10.43	1.42
తిరువేంగళము	86.2	72.8	...	16.89	1.24
కొచ్చిక్	87.4	72.1	...	10.29	8.28
కాలికట్టు	87.8	78.9	...	4.99	9.39
మంగళూరు	87.2	72.2	...	4.66	5.56
బెంగళూరు	88.0	65.8	...	1.81	7.00
హాస్సన్	...	...	...	...	...
మేర్కాట	77.6	67.5	...	4.69	6.72
రేచూరు	...	...	...	...	...
చౌదాచాక	...	...	...	...	...
కార్వార్	...	...	...	...	...
రత్నగిరి	...	...	...	...	...
బొంబాయి	...	...	...	...	...
హైదరాబాదు	...	...	...	...	...
కొడెకనూర్	69.0	49.8	...	18.20	8.44
ఉదకమండలము	...	...	...	...	...

సర్కారులు:- విశాఖపట్నము, గోపాలపురము నుండి కలు రేమిము తెలియలేదు. ఆకనము నిర్మలముగ నే యున్నది. దక్షిణమున మాత్రము కొంచెము మబ్బుగ నున్నది మచిలీపట్నములో పగటివేడి 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కాకినాడలో 2.4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఇచ్చట రెండుచోట్లను రాత్రివేళిమి 24, 4.2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

దక్కన్:- బల్సాలో మేఘములు దట్టముగ నున్నవి. రక్తివనోట్ల కలకగ నున్నవి కర్నూలు, బల్సారలో ఆర్పిత తవ్వకు. బల్సాలో పగటివేళిమి 5.9 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కడప కర్నూలులో రాత్రివేళిమి 23 డిగ్రీలు తవ్వకు.

కర్నాటకము:- కడలూరులో ఒకమాస్త్రులగ మబ్బుగ నున్నది. రక్తివనోట్ల ఆకనము నిర్మలముగ నున్నది. కడలూరులో పగటి రాత్రివేళిమి 8.3, 8.8 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రక్తివనోట్ల పగటివేళిమి 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఎండలు కాదు నచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రా, వారాహం కాశ్యపాచారి

జ్వరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0

జ్వరహరిని అయిదుపూటలు సేవించిన పట్టు విడుపు జ్వరములు. చలి పురాజ్వరములు మొదలగు నమస్త జ్వరములు మానున, అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

తప్పక చదివిచూడుడు! చాలముఖ్యము!! జరూరు!!

మా స్నేహితులు, మాతో లావాదేవి 10 సంవత్సరములనుండి చేయుచున్నవారికి అతిదూరప్రదేశములందున్న వారికి బంగారు, వెండినగలు, ఇతర సామానులు, రాళ్లనగలు, బహుమతి పతకములు విభవిధ గిన్నెలు ఇనాము కప్పులు మొదలగునవి ఎన్ని మోస్తరు లున్నవో అన్నిటిని పూర్తిగా 92 పతములలో 172 ప్రక్కలుకలిగిన క్యాటలాగు వారి కోరిక మేరకు 1/8 డబుల్ క్రాసు నైఖలో ముద్రింపబడినది. ఇట్టిది త్రిభాషలో (ఆంధ్ర, ద్రవిడ, ఆంగ్లభాషలలో) ఇన్ని పతములను చేర్చి భారతదేశమందు ముద్రింపబడలేదనియే చెప్పవచ్చును. దూరదేశములందున్న వారికి యిదిమిక్కిలి ఉపయోగము. వారుపుట్ట, పతము, నగ నెంబరులను తెలిపిన కావలసిన నగలు వారికి సకాలమునవా రుండుచోటికి చేరును. క్యాటలాగు 1-కి పట్టుబడి ధర 1-0-0 లయినను 1-0-0 యకే ఇవ్వబడును కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ఉమ్మిడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి, నగలువర్తకులు.

25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

వెలువడినది! క్రొత్తనవల వెలువడినది!!

(మనోమోహన కరమగు డి.పెట్టిపు నవల) రావణవిద్యారామం రావణవిద్యారామం తెలిసియు, తెలియని కలికి వలపులో రావణవిద్యారామం- వెనుకముం దెటుంగని వింత పెండ్లిలో రావణవిద్యారామం- జననికే బరువగు సంతానములో రావణవిద్యారామం- సాహసచౌర్యములో రావణవిద్యారామం. అద్భుత మాతృలలో రావణవిద్యారామం- రావణవిద్యారామంలో రావణవిద్యారామం- రావణవిద్యారామంలో రావణవిద్యారామం- భయపెట్టుటలో రావణవిద్యారామం- బయలుపెట్టుటలో రావణవిద్యారామం- మనసులో రావణవిద్యారామం- మాటలో రావణవిద్యారామం - ఇన్ని రావణవిద్యారామములు చేరి యీరావణవిద్య విప్లవమైనది! ఇన్ని రావణవిద్యారామములను భేదించినవాడే క రికరుడు!! చిత్రకటకోభిరము. క్యాలికోబైండు. 274 పుటలు వెల పోస్టేజి గాక రూ 1-8-0. (654) చందాదారులకు పోస్టేజిగాక రూ 1-0-0 మాత్రమే.

ఆంధ్ర ప్రచారిణి గ్రంథనిలయము, కాకినాడ.

నరస్వ తీ గ్రంథ మండలి

ప్రకాశకుడు: రాజమహేంద్రవరము సంపాదకుడు: తల్లావల్లభ శివశంకరాశ్రమి

అద్వైత లక్ష్మణస్వామి. నవలలు-నవరసభరితములగు-నవలలు ముచ్చటైన బొమ్మలతో-ముద్దులొలుకు క్యాలికోబైండుతో

డెమ్మి 200 పుటలకు పయిగానుండును - 2 మాసముల కొకటి వెలువడుచుండును.

ఇపుడు వెలువడు సాంఘిక నవల

క్యాలికో బైండు లక్ష్మీప్రసాదము 846 పుటలు

కర్త:- కేశవరపు వేంకటాశ్రమిగారు

ఇందు మూడురాండ్రు శ్రీలవలన కుటుంబములందు సంభవించు కలహములును నాకలహములనగలుకట్టపరం పరలు చక్కగా వర్ణింపబడినవి.

పోస్టేజిగాక: చందాదారులకు రూ 1-0-0 ఇతరులకు రూ 1-8-0.

గాంధీ మహాత్ముని నిర్బంధదినము

[శుక్ర: మార్చి 18, 1922]

మదరాసు పౌరుల నమావేశము

దుగ్గిరాల గోపాల కృష్ణయ్య గారి యువనాటము

గాంధీ మహాత్ముని నిర్బంధదినము వచ్చుచే, నగరమునందు భవనములు, ఉత్సవములు జరిగెను. సామాన్యముగా 5-10 గంటలకు తిరువల్లి కే. జి. సభాదర్శకభాగమున సోమవారమున జరిగెను. రాయపురం కాలగ్రామ కాలగ్రామమునందు ఉత్సవరీతిగ శ్రీయుతులు ఎస్. శ్రీనివాసఅయ్యగారు, ఎ. శింగారవేల శెట్టి, వి. చక్రారెడ్డి, పి. ఆదికేశవులు గానుకలు, ఎ. ఎస్. కుబ్జాస్వామియ్యగారు బాహ్యతాతాతలవనది భవనమున నడపి వియోమమునందు గాంధీ మహాత్ముని యాచారమును నంది భజించుచును గుహకు వెలుమంది ప్రజలు ఉత్సాహముతో చేరుచునది, మధ్యాహ్నము 1 గంటలకు బయటకు వెలిసి, మార్గమున ఉత్సవ ఉద్దేశములను జరిగింపుచు జరిగిరి. ఉత్సవమునందు రాయపురం నాన్ద్రపుర లక్షణము అత్యుత్సాహముతో పాల్గొనిరి. కొందరు వాడుకలు సామాన్యము తిరువల్లి కే. జి. వీధివద్ద కేటించిరి. మిగిలినవారందరూ 7 గంటలవరకున, మధ్యాహ్నము వీధులందు ఉత్సవమున నడిపిరి.

మహాభక్తు శ్రీయుతు ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

అధ్యక్షుడు

శ్రీయుతు శ్రీనివాస అయ్యగారు సభాద్వేషములను జరిపిన పిమ్మట, కాలగ్రామమునందు పక్షము లేర్పడినందులకు దింతించిరి. 'కాలగ్రామమునందు పేరు పెట్టుకొని స్వరాజ్యము సభ్యులమనియు, ప్రత్యేకమున నేర్పాటు చేయవలెననియు గలించుచు, రాష్ట్రము ప్రభుత్వములందు ముక్రులనియూరమును గూర్చి కలవరపడుటయు, శ్రీయుతులు ఏ. రంగస్వామి అయ్యగారు, ఎస్. సత్యమూర్తి వంటివారు వ్యాసములను ప్రాసించుట ఉపన్యాసముల నిచ్చుచు, ఆందోళన గావించుట విచిత్రముగ నుండెను. ముక్రులను ఎవరిని నియమించిన నేమి? కాంగ్రెసును స్వల్ప విషయములతో నికరించుట యుక్తము. కాంగ్రెసునందు మరెవ్వరైనా లేదా భిక్షాముని లేవనెను, ఎన్నికలు జరిగిన పిమ్మట నైనను, వారివారి స్వంతభిక్షామునిల కార్మికుల మొదల తేడాభిద్ధికి తోడ్పడుట యావశ్యకము. మహాత్ముని కృషివలన జేతమునందు భయము అనునదియే ప్రజలకు దృష్ట్యము. ప్రతిపాతను నేమభిక్షములందు అచారములందు స్వదేశి నుండవలెను. అంగ్రాజుల పాండిత్యమునందు తమిళరాష్ట్రము ప్రసిద్ధి చెందినది. విదేశీశక్తులు వ్యాపారము తొలగియునె, అంగ్రాజుల వ్యాపారము తొలగవలెను. అందుకు హిందూ ముస్లిము సభ్యులను పోషించుట పాటుపడవలెను. కృష్ణాజ్యము వచ్చినగాని ప్రతి మతమునందు స్వాంత్యముండదు. ఏదియెట్లుండెను, కాంగ్రెసును ప్రతిపాతనును సుదృఢ నుంచవలెనని అధ్యక్షుడు సూచించెను.

దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు

అంతట దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు అలాల్లెల తలపాగాతో సభాదర్శకనధీశ్వరి ఆంధ్రమున నిట్లు ప్రవచించిరి: ప్రతిమానమును మహా జాతికల సమాజము గాంధీ మహాత్ముని గూర్చి సంసరింపకొనుచు మన జమా ఖర్చులను మహాత్ముని మందులు, ఏసెల కాసెల వెనుకబడితిమో ముందున నడచుచుంటేమా, అహోదయించుచుమా. మహా రాజులకు ప్రజలు గల ఈశ్వరమును, సామాన్యపురపుర సముద్రపు గాలి ననుభవించుట కన్గి, (సభాదర్శక) ఇటువలె వచ్చిన మహాత్ముడు చూడ స్వరాజ్యమునందు మన మంత పాటించుట లేదేమో యని తోచుచున్నది. ప్రభుత్వము పాలించెడి ప్రభుత్వ వర్తమాన తొలగించుట ప్రయత్నించు చేయవలెనని జేతమునందు మనోగతమైనవారందరూ గలరు. కొందరు దానిని బయటకు చెప్పుటకు భయపడుదురు. కొందరు బయటికి చెప్పుదురు. మరికొందరు వ్యవహారము పూర్తిగా నవలంబించుచు నడిచుదురు. జేతమునందు వ్యవహారము కొంత వెనుకబడినదియు లగిన ఆందోళనమును సంగంభమును లేనికారణముచేత అంతము నీరసించి పోయిన దని సామాన్య లక్షణమునందురు. తిరువార

కోటన స్వామి (ప్రతియంతులకు) తిరువారము గాని సామాన్యముగ ప్రతినడుము యావత్తుంటి జనమును ఈ విషయమై యుత్సాహము లేకుండుట సహజము గాదు. నిత్యవైకృత్యపారాధన ఈ మాత్రము మహాత్ముని పూజారము అస్పృశ్యములు జరుపుచుందురు. అలాగుననే, ప్రభుత్వము జేతమునందు ప్రజలు విశేషించి యుత్సాహముతో పనిచేయుచున్నార. కాని అవలంబము వచ్చినపుడు ఇదివరకువలెనే తిరువారము వచ్చినపుడెల్ల అనేకముల సంక్లిష్టతల యందురు. ఇప్పుడును, మరియొకమారు తిరువారము వచ్చిన అందును రంగమునకు జేతమునందు నమృతము వాడుగలదు. ఈ ప్రయత్నము ఎవరింటి పెండ్లియో గాదు. కనుక ప్రతినిత్యమును, మన మీ కార్యములను జనములు చేయవలెనని భావ్యమనవలె గలదు. గాంధీమహాత్ముని శ్రీకృష్ణజన్మస్థానము నలవరించి కొంచెము కష్టముగ రెండు సంవత్సరముల కాలము గడచినది. ఈలోపున జేతమునందు చాలాగ్రంథము జరిగినది. 'మిటి తేదిపోయినవలెనా? భార్యనీతి యెట్లుండెనో' ప్రభుత్వము జేతమునీతియు అట్లున్నది. కాబట్టి కృష్ణవరములందు దిగి, కార్యభారమును నహించి మృతవరమార్గమును నడపుచుండు భూమిగ కృష్ణవరమందగున. అమహాభక్తుడు కృష్ణవరమందగు జేతము వియోగవృత్తయందున్నది. అంబరేయము, సీతావరము నునుగూర్చి, సీతాదేవిని మూచి వచ్చి శ్రీరామునితో నేమి చెప్పెను:

శ్లో|| "తాంశ్చుతీ మివసంధిగాం బుద్ధినివతితామివ విచిత్రా మివశ్రద్ధా మాకాం ప్రతిపాతామిను"

* * * * *
సోమనాథ! యథానిధిం బుద్ధిం నకులమున అభూతేన సవాతేన కీర్తిం నివతితామిను"

[కుందర కాండము]

మరియు,

శ్లో|| "కార్యం చేర్చుతివక్త్రం లాహిమ నిధే: స్థూలం చేర్చుండేమి! నిలూ ఏవమృతాలినీ యదిహ బాహ్యుకి యాన్ వారిధి: సంతాపోయది. కిరణానుతరహ: కసాన్య: కింకర్ష్యతే రామర్ష్యస్త్వతి మాత్రమేన శ్వావయే లాభ్యకేవలం వక్త్రం [నామమృతము] గలతయము గలిగినస్త్వతి, కళికాంతిహింసక నున్నది. నిన్ను యోజనమైవక్త్రం నున్నది. అత నందినది. ప్రతిబంధము గలిగిన అతవలె నున్నది. అటుంకయు గలిగిన సిద్ధి. స్థానికముతో నూడినపాదన. కళానముతో నూడినబుద్ధి. కళించు గలిగినకీర్తి. జేతనీతియు నక్షేయము. శ్రీరామచంద్రుని దియోగబాధలను సీతాదేవి యెట్లుండెనో గాంధీమహాత్ముని నియోగబాధలను భారతసామ్రాజ్య లక్ష్మీనీతియు నట్లేయెను.

చూడుడు, ఇంకను:

అమె (సీతాదేవి) కరీమా విక్రీయించుచున్నది. జేమా ముగ క్రవహింసమైనది, ఆక్రూధారము కలము సమాధిముతల నై నని. సంతాపమున, నేమి అన్నని మిగిలినది. కాని అమె లారణ్య మంతయు నీకామస్వరూపము యనిగతా ఆంజనేయుడు శ్రీరామునితో చెప్పియుండెనో! మనజేతనీతియు మార్పుచెందినది మహాత్మునిగాంధీకి యే యనుట తప్పు మనలాభమునకు, జీవిత మనకృష్ణవరమునకు నలవరింపింపింపి. ఎప్పుడో మరసేర్పడుచు, అమహాత్ముడు మన ప్రభుత్వమునకు నామనానతో నున్నాడు. మన తరమైన దీక్షతో స్వరణచేసిన ఆయనరాకపోయి. బంధన విమోచనము గలుగవచ్చును. మన మిక్కడకు వచ్చిన విషయము శ్రీరామునితో తెలియదు గదా! ఆయన కీవార యెట్లు తెలియ గలదు? ఆయనతో సంయోగ మెట్లు గలుగగలదు? మన కెట్లు మోక్షము లభించును? ఆయనకు నైతి మున్నదా? సముద్రమునకు వారధిగట్టుట యెట్లు? ఇటువలె సాధ్యముగాదే లే! లంకలోని రాక్షసులను వధించి నేనే కృష్ణముగా ఆయన సంయోగమునెడి స్వారాజ్యమును పొందుట యెట్లించి పోవుచునా యని ఎప్పుడయిన సీతాదేవి అలావించెనా? లేదు, అమె శక్తివలము భావనముతో, కలమున

నిరంతరము క పాడుకొనుచు స్వామిని కమ్మి వేసి యున్నది. కార్యసిద్ధియు గలిగినది. కలము నుంచుచు వ్యధమున నుండి నట్లుయిన, స్వరాజ్యము లభింపకమానము. అందునెయింక ఆమె కలమున కార్యమునెడి శ్రేయోకార్యమును సంపాదించుటకు యత్నించుట కంటె ఇట్టి కలమున సందర్భములేయుట మహా భాగ్య మని భావించెను.

కాని కలము మన కృష్ణముగానున్న దాక్షిణి యలా వించవలెను. కాలగ్రామ విషయము జేతమున దాందోళన గావించినది. కృష్ణవరముతోనే ఏవల్ల తగ్గుగాను వెల్లివచ్చెనో, ఏవల్లయ్యగాను వెల్లివచ్చెనో ఎండికి కావలెనని (కవులు) కొందరుత్సాహముతో కానన సభలకు వెళ్లిన మనిరి. ఎరికర్మ వానిది, సోలే పోవచ్చు నన్నాము. వెళ్లిన లచిన వారు వెల్లివచ్చు. గాంధీ జేతము చేయుటకు కల్పనానికే వెళ్లదుమా? ఈ కాననసభ ప్రవేశము యోగ్యము. కాబట్టి. ఆయనను కాలగ్రామమునాడే భేదమునందిన మనకు అసోగజమున ననుభవించే సంగి యయ్యెను. సామర్థ్యము గలవారు ఎప్పుడు మమ్మను చేట్టులుండవు కల్పసారథ్యము చేయవచ్చును. అత్రు సభ్యులను అత్యంతమున చేతమునకు భిక్షుద్రోణులవలెనని భావకమును నుడిపవచ్చును. కృష్ణ కిరణము ప్రయోజనముండి. కొందరు మును. కట్టుక కాలగ్రామము చేర్చి ప్రవేశించి ఉయ్యోమములనుగూర్చి తల నెట్టుకొనినందు మనమలావించిన ఆనందమునకు, కృష్ణాజ్యమునకువారు కాలగ్రామమునాడే ప్రవేశించినారు. వారు ప్రవేశించుచున్నందున కాలగ్రామమున జరిపించి చేరినారు. వారిని కాదీ గను అధికారమునకు తీసికొని కాలగ్రామమునకు. వారు కాలగ్రామ నియమాని గమనించి తమ మితవాదులకు తట్టినదియే వీరిని నట్లు నని స్పష్టముగా తెలియజేయును. కావున మీ సభ్యులకు కాలగ్రామమున యందు ప్రవేశించి ఆ నియమానిని అనుసరించి జనస్థానమున జరుపుకొనవలెనని చేతులున్నాను.

"మాధవా, రథమును మరలనిమ్ము"

ఈ కృష్ణవరమంతయు గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధమున మేర్పడినది. కర్మలో తిక్కానమునకు పూర్వము మహాత్ముని రాజప్రతినిధియగు రెవెన్యూ ప్రభువులకు నుడిపించే మంపెను. I. రోజులలో తాళముచెట్టి మ బాధలుచేయవలెనని మండేమంటి కాదు. ముర్యుడైనందున (బిలిమపామ్రాజ్య) తిరిగి యెర రెవెన్యూ ప్రభువులకు మనవ్యమార్గము దను నేరస్థమునానకు తూనికయైన లేనియాయా-ఏవైత్యముచేసికొని, ఇట్టి సంజేతమును నుడిపించేముగ బువినాడు? తన తనమును ప్రధానముగా చూచుకొనినాడు. బుద్ధిసాగ్రహదాయము ననుసరించి, సంకల్ప మార్తము చేర్చి, స్వకార్యములనుసరముగా కాలగ్రామము ప్రక్క నుచే, మహాత్ముని ప్రారంభించిన కారణమునక, వాడుకనతి ఎల సిద్ధియొందదని, సమాధాన ముండదని అయినవలెంచెను. ఈ సిద్ధియు గునని తలంచినాడు. రాజప్రతినిధియే కాంతు చేరినందున నేతమున కంగీకరించి యుండలేదా? మహాత్మునిచేత కీర్తి నిచ్చు భించునని యనుకొనినాడు. ప్రజాసంచలము గలుగునని యుచింపినాడు. కాని రంగమునకు మునుమును పూర్వము చివ మరల ఆలావించినాడు. ఇది నీటితన మనుకొనవలదు. మరి తేల్చసంగ్రామమున అయ్యునినీతి యేమైనది!

ఉభయనేతామధ్యమునందు కూర్చొనెదరు డని మే పొందిన అయ్యుడు సముతము

"సిద్ధితి ముగ్ధాతాడే ఈభంద పది కుమ్మర్తి!

చేపపుక కరీతే మే

రోమహర్ష కృతాయతే:

గాండియ ప్రంశితే నాస్తాత్..."

అని సంకయించినాడు. ఆ సమయమున తన కిరస్సున నున్నపంపలినపుడు సర్వతోముఖమైన దృష్టి అభ్యుదయి స్థి గలుగు యథాభిధాన గౌరవించెను. ఆనందాజేతమున అదివరకు అనిగోయి గౌరవించకయుండని విషయములు, ఇప్పుడు స్పష్టముగ దృష్టిపథమునకు తెలియబడును.

జేతనీతి కనరేయి నేమగులకు? యథార్థనీతి రంగమునకు వచ్చిన పిమ్మట బోధన గును. త్వక తరము చాలదని అప్పుడు మహాత్ముడు కళగొనెను. స్వరాజ్యలక్ష్మీకల్యాణమునకు నకు డను భాగదీయములందు అనెడుమిత్తములు, జాతివైకృత్యమునకే, బంధు వ్యేషములకు, అంతకలములు, నియమభివ్యక్తములు, ఉన్నట్లు ఆయనదృష్టికి గోచరించెను. ఇట్లున్న తిరుణులందులకెంతయు సుప్రార్థికామంతుడయే అని ఆయన యూహించెను. సంకల్ప సిద్ధిగలిగినచో, కాన్పిడి గలిగినచో, స్వరాజ్య ప్రాప్తికరలభము కలుగదాయని తెలిసికొని ఇది ఇంకను లభించ లేదని సిద్ధాంతికి రించుకొనెను. తనస్థిరము చేసినగాని స్వరాజ్యప్రాప్తికరమనెడి సిద్ధిగతు లేవుదని తలంచెను.

ఇంకను ఇతరభివ్యక్తములను పట్టునని నిశ్చయించుకొనెను.

అధ్యక్షులకు పంపనము లర్పించినదీక్షప సభముగి నెను.

(ఆంధ్రజ్యోతి)

ಗಂಜಾಂಜಲಾ

4 గిరిసోలో కా అవ

రీ గోదావరీ విజయం

గ. గాంజు తంపర మరమ్మతు ప్రాజెక్టు

7. మొహదారిజర్నాలు (పాశ్చాత్య)

8. యక్షిణులూ విజయూరు

9. మురదా రిజర్వాయరునకు సప్లయ్ కాలింగ్

10. గుర్తావళిస్థానము పురమ్మతు

విశాఖపట్నం జిల్లా

11. వాగ్దేశికకాండము

12. తునిరి చక్కాయలు

గోదావరిజిల్లా

14 పోలవరం లంక ఎక్స్ ప్రెస్ :- ఛీఫ్ ఇంజనీరు గారితో

పాదేకు పువ్వులమయినదని, జెప్పకలేనన్న, యె

కృష్ణజిల్లా

15. తమ్ములేరు విజయవాడకు

కృష్ణ, గుంటూరుజిల్లాలు

16. కృష్ణదేవరాయుడు

గుంటూరు జిల్లా

17. పాతూరు పంపింగు ఎకండును

తెలుదట యొందు 8,00 యొకరములకు చొదవ పంటకు
పీలగునట్లు చేయించును నుద భావించిరి. కాని, ప్రమాదము
ఎల్లప్పుడు పుకలారు లేనందున జెనవాడ అక్కటానంద యొక్క
వట్టకు చేసినను ప్రాతూరునకు తగినంతసేపు రావందుట చేతను
ప్రమాదమునకు లోకపంక
భావ్యముగా దొరకును. ౬

భరణు లెలియువరకు యీ పాజ్వు నిలుపుకొనుచుండినది. నీటిపనతి యేమాత్ర ముండునో దెలిసికొనుటకై నూనెరింటెంకింగు ఇంజను గారు ప్రతిసంవత్సరపు కరువు కలకాల తక్కికీడేయదున్నారు.

21 కృష్ణపురం చెకవు

ఈ చెరువులో 188 మిలియనుడు అనుగులనీర నిలవ
యేందును, కర్షముక బాగుండిన యింక అధికముగా నుండును.
గవర్నమెంటు ఇవాడు మెరుగ్గానులపై నీటివన్ను సగటున
యే 1 కి రూ 4-14-0 వసూలు చేయుటకు తీవ్రస్వాస్థ్యవహన
తలచిరి. ఇది గాబులినై ప్రాజెక్టు ఆధారపడియుంటచే
తానితోపాటు నిర్దాంతుడును.

22 శేష చిహ్నములు

ఉమ్మడి శ్రీమదేవి రిజర్వానుకు గట్టి అనుమతి 89 మైళ్ళ
దువుగల కాశువక్రమి 25,000 ఎకరముల మొదటివంట, 1250
ఎకరముల రెండవవంట, 9,000 యెకరముల
మొదటివంట వండించుట గాబడిన యోగ్యము. తుంక
భుజ ప్రాజెక్టు పరిశోధన ఫలితము దెలియవరకు యిదిని అభి
జేయవలసింది. ఇంతకంటె యెక్కువనూర్చకరముగా గట్టిట్లు పెల్లో
దు, కర్నూలు కడపా ఎత్తియెను ప్రాజెక్టులకు కావలసిన స
మృత్తాయగు పీద ప యీ ప్రాజెక్టులకు వలయు సమీపము
గూర్చి విచారించెదరు.

23 లోకపతి విజయవారు

ఈ ప్రాజెక్టులను 55000 ఎకరముల భూమి సాగుచే
యగును, అరికర్షాయనందు 1000 మిలియను ఘనఅడుగులనీరు
అనుకట్టునకు సరిపోయినను, యింతకంటె వత్తుకగా చెండవంతం
కువలగునట్లు 1,500మిలియనుఘనఅడుగులనీరుపట్టెరీరీకర్షాయన
కట్టుటకు చీలుగలదని ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరు గారు సిఫార్సుజేసిరి.
సైపుఇంజనీరుగారు ఎస్టిమేటును పరిశీలించుచున్నారు. ఎగ్జిక్యూ
టివు ఇంజనీరు నారి నూరన కనుగుణ్యమునా సరిబాడగడిన ఆదా
యపు అంచనాను రిమెమోబలైజువారు పంపలసియున్నది. స్ట్రీ

అద్భుతమగు పరిశోధక (Detective) నవలలు

కన్నపదొంగ

పగటిచుక్క

” రెండవ భాగము ”

చేయు సాహసకృత్యము లత్యద్భుతములు ఒక దానిని మించిన దుండగము మరియొకటి ఇట్లే కథకుంతయు అనేకవిధములైన చిత్రవిచిత్రములతో నిండియుండును. వెల 0-12-0

ఏని సాహసము వర్ణింప నలవి కాదు. ప్రతివిషయమును ముందు తెలిపియే చేయుచుండును. అన్నియు సద్భుతములే, ఒక దానిని మించిన సాహసము మరొకటి. అన్నియు నిజే—ఈ మాట కథయు ఒక దానికొకటి సంబంధించిన (Detective Officer) పాల్కు దేవుని కరుక, కథ అత్యద్భుతము చదువరులకే విశదము. (Plot: most thrilling) !! వెల 0-12-0

వెల 0-12-

అగ్గిరాముడు:—0-10-0. ఇదియును (Detective) నవలయే. ఇ.దలి కథ విశేషము. రాసు చంద్రపురం తాలూకాలో సుమారు పదిసంవత్సరముల క్రితము అద్భుతపు దొంగ తనములు విపరీతపు చర్యలు—యెప్పుడు కనివిని యెరుగని—చేసిన అగ్గిరాముని కథయే !!

క్రొత్త నాటకములు		చ రి త్ర లు		వాచాత్మిక గ్రంథములు	
అననూఢ	0-12-0	గీత జగన్మోహిని	1-0-0	గాంధీ చెరసాల అనుభవము	0-12-0
సంపూర్ణ భారతము	1-4-	శ్రీరామచారిర్యాణము	0-8-0	ది లైరంజన దాసు	0-9-0
కిరీట భద్ర	0-10-	పత్తిసులసి	1-4-	(విధి లేని) బైబిల్	0-2-0
పీష్టాచారాక్షణికము	0-12-0	కళా సేవ అనుభవక తాగ	1-0-0	గోఖలే	0-8-0
బాబ్బిలి	1-0-0	భక్త కవీంద్రుడు	1-0-0	అశ్వత్థ దిగ్గర్వసి	0-10-0
సావిత్రి	1-0-0	బుద్ధ శాటకము	0-12-0	బాబ్బిలి చనుసు	0-2-0
చింతామణి	1-0-0	సాయుధ శాస్త్రాభిషేకం	1-0-0	సింహా కథపు	0-12-0
					అత్యద్భుతము 1-0-0

కె. ఎల్. ఎస్. సోమయాజులు, గోదావరి బుక్స్ డిపో, రాజమండ్రి.

N. B. మావద్ద శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారి గ్రంథరాజములు, వసుదాయకవిగారి గ్రంథములు, యింక ననేక నాటకములు, నవలలు, పీఠికలింగంపంతులుగారి వాల్యూములు, సరస్వతి నాచకపు స్తకములు మొదలైన వన్నియు దొరకును. శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారి గ్రంథము లన్నియు నొకేసారి కొనువారికి నార్జవ పంతు తగించి ఇయ్యబడును. (కొలదికాలమే).

సాక్షాత్తుల కండితులు, శ్రీ శీతారామవైద్యశాల, హైదరాబాద్, జ్యోతిషాలయం, బుకెట్‌బీ, మద్రాసు. బాంచినండి, వి.పీ. లక్ష్మి, విశిష్టా, విశాఖపట్నం

అవ్వతాంజినము

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి (1)

భృగువతి

విశేషములు

విశేషములు

బహువర్ణములుగ నున్నవి మూర్తి మార్గమునండి చిమువత స్రవించుచుండెడి, తెల్లతెగ, పచ్చతెగ, కత్తతెగ, నీరుగుతెగ, శాశ్వతము, మూత్రము బొట్టు బొట్టుగా బడుట మాటి మాటికి మూత్రము విసర్జన చేయుట, పొత్తికడుపు నరములు తిగదీయుట, మూత్రము వచ్చినట్లు అనుమానము గలుగుట, యిటువంటి లక్షణములు గల తెగతెగ సామాన్యములను మొదలంటి, వివర్తితమును, మరియు నూతనముగ సంభవించిన తెగతెగములను 48 గంటలొపుగ గుణమును జూచించును. మూత్రశాశ్వతమును, క్షీణితి (అనగా మూత్రపుత్తితి) శుభ్రపరచి నరములకు అధిక బలమును కలుగ జేయును. క్రియము బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0 ప్యాకింగు మరియు, పోస్టేజీ వగైరాలు పేరుగా నివ్వవలయును. మా మందుల జాపితాను, కొరవారికి ఉచితముగా పంపబడును.

ఆయుర్వేదా శ్రమం, నెం 41 ఆచారప్పన్ విధి, మద్రాసు.

సంతి విలాసము:—పండిట్ మదరాసు.

మా బౌద్ధ ధర్మములు } (1) మెసర్సు డార్విన్ లిండు కో, రత్నన్ బజారు విధి.
ఈ ప్రక్క తెలుపబడిన } (2) మెసర్సు థాథా లిండు కంపెనీ, చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.
వారివద్దకూడ దొరకును. } (3) స్వాస్థ్య ఫార్మసీ, వెద్దవిధి, తిరువళ్ళిక్కేరి, మద్రాసు.

శ్రేష్ఠమైన సిరాబిల్లలకుబదులు కృత్రిమ సిరాబిల్లలు

మాకలి తగరపు దబ్బాలో బజారు సిరాబిల్లలను వేసి కొందరు కృత్రిమదారులు విక్రయించుచున్నట్లు మాకు తెలిసినది. ఈయన అలవాటును మాన్పించుటకై మేము 'యు గురతుగల' విక్రయ సిరాబిల్లలను తయారుచేయుచున్నాము. విక్రయ సిరాబిల్లలు 'కాంతి', 'ఇంపీరియల్' సిరాబిల్లల కంటెను మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవియు, అమోఘమైనవియు తెలుసుకొనవలెను.

ఆచార్యబాబాన శత్రుః అభిప్రాయము:—“మిక్కిలి కాంతిగల విక్రయ సిరాబిల్లలను సిరాబిల్లలు ఉపయోగించుటకు తగినవి, మిక్కిలి మితవ్యములైనవి. యు. సి. చక్రవర్తి కంపెనీ ఒక సిరాబిల్లయే చాలసిరాబులగును.”

ఒకగ్రాము ధర క్రింది, వి. వి. 0-11-0, విక్రయ వి. వి. సింహముమార్కు వి. వి. కోను ఏనుగ వి. వి. జంక మార్కు కోను ఎట్టుది, (గోనుధర రూ 1-0-0, ఫానులెన్ కలము సిరాబిల్లలు గోను 1-కి రూ 2-4-0.

(2) ఏనుగమార్కు వి. వి. సిరాబిల్లలు 2 బుడ్డు బ్లూ వై లెట్ సిరాబులను, సింహముమార్కు సిరాబిల్లలు 2 బుడ్డు మిక్కిలి కాంతిగల నల్లసిరాబులగును.

862 U. C. Chakravarty & Co. Bagbazar, Calcutta.

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.

“ERASMIC” SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.
TO BE OBTAINED FROM ALL STORES & DEALERS.

గొప్ప తగ్గుదల! జాతకరత్నము స్వామిగారు!!

జన్మనక్షత్రమార్గశ్చక్రము వేళ మున్నగు విశేష యెనంత తగ్గుదలకలుగును శాస్త్రశాస్త్రము రీతినిగూడ సహా యెన్ని శుభ తగ్గుదలలు కైనను జ్యోతిషమున సహాయము అక్కరలేకయే కనుకంటె తాము ప్రాసంగికములు. ధర్మము, సంకల్పము, ఆయురారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశభూతములతో మీ మీ జాతకములను మీరే ప్రాసంగికములు. ఇది యింతజ్యోతిషము. దీనివలె రూ 2-0-0, నెలవారముగా గోనువారికి 1-0-0 మాత్రమే, (164) గ్రేటు యిండియన్ జ్యోతిషశాస్త్రము, ఖరీదొకటి, వికాఖకట్నంజిల్లా

“బైరాగి చిటికీలు”

ఇందు గొప్పమహాత్ములగున శుభాప్రప్తయైన అనేక పరమహంసాదులు, శుద్ధశిష్యులు, ఆధ్యాత్మికవైద్యరహస్యములు గలవు. ఈగ్రంథము జాతకరత్నము ప్రయోగపడుచుంది. ఇది శ్రవణమును తగ్గుకత్తుడతనిని దన యొక సారి చదివిన తెలియను. ఎల్లరీతుల బోధనము. నుభవతెలిసి ప్రాయశ్చిత్తము తగ్గుకదువుడు. ఇందలి పరమహంసాదులు చేసిన శుభంపుడు. ఒక ప్రతి పోస్తుభుడుకాక 0-8-0. 1098

“రెండు ప్రతులు ఒకేసారి కొనిన పోస్తుభుడు అదితము.”

ఆంధ్రగ్రంథాలయము, విజయనగరం.

హిందూగృహము 12 లక్షలు.

బైండు!! ప్రహసనములు 204 పేజీలు

- 1 బాకరమడి, 2 బ్రాహ్మణచేదప్రము 8 పెండ్లిమాపులు
- 4 తాళముచెరి 5 కట్టు బొట్టు 6 ప్రాశస్త్యత కొత్తకోడలు
- 7 గయ్యుగిరారి 8 పాఠశాలపాదువెత్తం 9 ముసలి
- 10 తమానానకులము 11 శ్రీలమిటింకు 12 పీట
- 13 లమిదపెట్టి 14 బుడబుక్కులవాడు 15 దొంగసంస్కారి
- 16 ధుట్టావైద్యం 17 సారకాయస్వాములపరకాయపవేళ
- 18 ముగ్గుకాటులి చెప్పవెచ్చు 19 మానుగుల గద్దులాట
- 20 ఆంధ్రువజన శరీరచారాధనము 21 మందులమారి
- 22 రాధయ్య 23 నాజుకబిడ్డ 24 నూలులూజేవాడేనేను.

మంజువాణీవెన్, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

చాకులు - తాళములు

మం X లి క త్తులు.
అగ్రహారదలలచే చేయబడినవి. తెలుసుకొని
తెలుసే ధర్మశాస్త్రాలగుట ప్రాయము.
వి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్
కట్టన్న అండ్ లాక్ మేకర్సు లెం.
8051 పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)
తెలిగ్రాఫిక అండ్ లెటరు: “ఇండిస్ట్రీ” పెద్దాపురం.

మదనకామేశ్వర లేవ్యాము

దుర్బలలపాలిటి సంతాని:— మేనాము, నిశ్చల, ఉష్ణ నవ్వు, నిస్సత్తువ, అతిమూర్ఖము, మొదలగు చాటికెలవలె పంపి బలమును, యశ్వమును, కాంతిని, వీర్యశక్తిని తానెప్పుడైనా, కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. డబ్బీ రూ 1-4-0. వి. సి. చార్జీ 0-8-0 (8951)
కోవాపున్న లేవ్యాము:— ఇది మలబద్ధమును కోవాపు కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతమైనది. 15 రూ డబ్బీ రూ 0-10-0, వి. సి. చార్జీ 0-7-0.
పి.కె.పి. అంధుకో, ఆయుర్వేదసమాఖ్య, తెలికేటి, నెల్లూరుజిల్లా.